

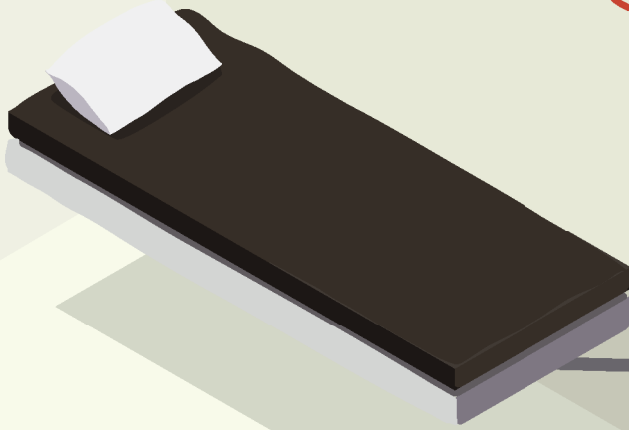
Nisan-Mayıs-Haziran

Yıl:1 Sayı:2

tek vesaitle

Vesair

kültür sanat edebiyat dergisi

ACILAR UMUDU BULDURUR BIZE

Mustafa Cemil Efe - Muhammed Emirhan Patacı- Talha Özseri - Mehmet Güllüoğlu - Salih Tanış - İlyas Şahin
Yılmaz- Zehra Binici - İrem Topuz - Abdurrahman Tüzel - Berat Han Rir - Ahmet Berat İpek - Zeynep Zülal
Karakaş - Amine Berra Bozkurt - Şeyda Kırcal - Ravza Nur Binici - Tamer Güzey - Abdussamed Karademir -
Elif Karataş - Mustafa Miri - Bülent Tokgöz- Dilanur Demir-

Sevgili Okur!

İkinci sayımız ile karşınızdayız. Dergimizin ilk sayısını “başlangıç” teması ile ocak ayında sizlerle buluşturmıştık. Binbir heyecan ile okurlarımızı selamladığımız bu sayıya göstermiş olduğunuz teveccühten ötürü müteşekkir olduğumuzu belirtmek isteriz. Bu müsbet hava içerisinde dergimizin ikinci sayısını sizlerle paylaşmaktan büyük mutluluk duyuyoruz. Dergimizin ikinci sayısının temasını “umut” olarak belirledik. Çünkü merhûm Sezai Karakoç’un ifade buyurduğu gibi inanıyoruz ki; “Geleceğinde bir umut bulmayan insan, bugününü de kaybetmiştir.” Bugünü kaybetmemeyi temenni ediyor ve bu vesileyle şairimizi tekrar rahmetle anıyoruz.

Bu sayı ile birlikte aramıza yeni katılan arkadaşlarımız oldu. Kendilerine hoş geldiniz diyor, yeni sayımıza katkı sunan eser sahiplerine teşekkür ediyorum. Bütün yoğunluğuna rağmen bizlere kıymetli vaktini ayıran çok değerli büyüğümüz, Tanzanya Büyükelçisi ve eski AFAD başkanı Sayın Mehmet Güllüoğlu’na ayrıca teşekkürü bir borç bilirim. Gelecek sayıda tekrar buluşabilmek ümidi ve duasıyla...

Her ne kadar sürç-i lisan ettiyse affola!

tek vesaitle

vesair

kültür sanat edebiyat dergisi

Editör

Dilanur Demir

Hacer Reisoğlu

Yayın Kurulu

Ahmet Berat İpek

Rasim Tamer Güzey

Ravza Nur Binici

Salih Cundullah Tanış

Sena Betül Yılmaz

Zehra Binici

Zeynep Zülal Karakaş

Tashih

Şeyma Dönmez

Grafik Tasarım

Sevde Yılmaz

İletişim

vesair@imhanadolu.org

🐦 @vesairdergisi

📷 @vesairdergisi

04

Umut İksiri
Talha Özsarı

06

Umut Tüneli
Salih Tanış

08

Umutla Yaşamak
Zehra Binici

10

Arabaşı Masalı
İrem Topuz

20

Nedir Bu Hukuk-
Ahlak İlişkisi
Ahmet Berat İpek

22

Mekanı Algılamak
Üzerine
Zeynep Zülal
Karataş

23

Çocukların
Umutuna Dair
Ravza Nur Binici

24

Metaverse (Öte Evren)
Tamer Güzey

36

Banjalukada Muradiye
Mustafa Miri

38

Röportaj
Mehmet Güllüoğlu-
Sena Betül Yılmaz
&
Dilanur Demir

42

Bir Yoldaşı Beklerken Ona
Olan Konuşmalar
İlyas Şahin Yılmaz

44

Dünyayı Tanıyalım

12

Hamid'in Baki
Hasenatı:
Hamidiye Etfal
Hastane-i Âlisi
Abdurrahman Tüzel

16

İnsanın
Prototipine dair
Berat Han Rir

18

Ayaz Kundurası
Amine Berra Bozkurt

19

Geçmiş Geçememiş mi?
Şeyda Kırcal

26

Susmak
Abdussamed Karademir

28

Sen Taze Bir Haber Misin?
Elif Karataş

30

Sporcular
Ahmet Berat İpek

32

Sanat Durağı
Mustafa Cemil Efe
ile Röportaj-
Muhammed Emirhan Patacı

46

Karikatür
Ahmet Berat İpek

48

Yer Elması
Bülent Tokgöz

MERHAMET İKSİRİ

Merhamet.. Ekmek gibi su gibi ihtiyaç duyduğumuz ruhi tekamüle mukaddime görevini üstlenebilecek soylulukta bir kavram. Çağın dayatmalarına, “Hayat budur ve bundan ibarettir!” illüzyonlarına karşı bir başkaldırı, gür sadayla söylenmiş bir “Hayır!”. Ötekinin varlığını ısrarla unutturmaya çalışan ve insanı yalnızlaştırmayı adeta bir görev edinmiş hazır medeniyete karşı bir hatırlama ve bir çoğalma.

Merhamet, insanın kalbini ötekinin derdine açabilmesiyle başlar. Varlığının eksenine kendini koyan, hayatı hep kendi dürbününden izleyen bir insan için merhamet çok yabancı bir melekedir. Empatiyi öğrenmiş bir insan ancak samimi bir merhamete sahip olabilir. Karşımdakinin derdini ne kadar yüreğimde hissedebiliyorsam, benliğimin mülkiyet sahasında ona ne kadar yer açabiliyorsam o kadar insanım demektir. Ancak o zaman insan merhamete yakın bir yerlerde gezindiğini anlayabilir.

Hepimiz cismen var olduğumuz kadar ruhlarımızla, manevî dünyamızla da varız. Bir güler yüze, iki çift hoş söze susuyoruz. Hayatın bize sunmayı vaat ettiği oyuncaklar bir yere kadar bize eşlik ediyor. Bir yerden sonra yalnızlık gelip çatıyor. İnsan var olduğundan beri karşı karşıya olduğu anlam sırrını bulmak için çırpınırken buluyor kendini. “Bütün insanlığı dövsen havanda zerre zerre herkes yine yalnız” diyor şair. Eş, dost, akraba, mal, mülk, kariyer ve hatta hayaller ve ideallerin bizi peşinden bir ömür sürükledikten sonra yok olup gidecek olması, dikkat etmeyen bir insan için anlamsızlık hissi doğuruyor. İşte burada insanı insan yapan asıl öz bizi elimizden tutup hayata kaldırır. Ruh dünyamızın varlığını ve varoluş sebebini anlayabilen insan artık diğerleriyle aynı zihin dünyasına sahip değildir. Kurda, kuşa, ağaca, insana en önemlisi kendisine merhametle bakmayı öğrenebilir. Kendisine ve karşısındakine hata payı verir. Kesin hükümlerden ve ön yargılardan kaçınmaya çalışır. Toplumsal sorunların nedenini ararken en büyük derdi kendisiyle olur. Evet merhamet merkezli bir bakış açısı dünyayı imar edebilir. Bu bakış açısı, harcı

şefkat ve ihtimam olan sağlam kaleler inşa ettirebilir. O kaleler hem bize emin bir mekân hem de derdiyle bize sığınmak isteyenlere güvenli bir barınak olur.

Merhamet, yalnızlığa methiyeler dizen, insan insanın kurdudur diyen bir zihniyetin ürettiği bombardımana karşı bir paratonerdir. Hazır medeniyet, insanları yalnızlaştırmak istiyor; çünkü yalnız bir birey dünyanın tekin yer olmadığına gün geçtikçe daha çok inanır. Bu kişi belki dostunda bulacağı güveni, bir olma duygusunu yitirdiğinden hayatı daha emin bir hale getirmek için daha çok sahip olacak, kendisine sahte bir hayat örecektir, objelere tutunarak yaşamak isteyecektir. Dolayısıyla daha çok tüketecektir. Hazır düzenin istediği tam da budur. Bakın hayatını başkaları için vakfetmiş insanlara. Bakın yetime kucak açmış bir babaya. Onların hayatında; el ile tutulan göz ile görülene fazla anlam yüklemek yoktur. Çünkü onlar hakikî mutluluk nedir onun hazzını bir kere almışlardır. Başkasının derdiyle çoğalan insanı sahte, pazarlanabilen mutluluklarla büyüleyemezsiniz. İşte bu açıdan merhamete dönüş bir devrim niteliği taşır. Belki gelmiş geçmiş en soylu devrim. İnatla ısrarla hayır, yanı başımda zorluk çeken bir kardeşime sırtımı dönemem. O açken tokmuş numarası yapamam. Vicdanımı da onun ve derdinin yokluğuna ikna edemem ya. “Adam aldırma da geç diyemem aldırırım” diyor Akif. Çağın bu derin yarasını da sağaltacak güç merhametten başka bir şey değildir.

Merhamet öyle asil bir duygudur ki kesinlikle boşvermişlik ile aynı safta bulunamaz. Ümittin yoksun, geleceğe dair sürekli karamsar birisi merhamete hep yabancıdır. İnsanın görev ve sorumluluklarını reddeden hayatı aldığı hazlar kadar tanımlayabilen bir bakış açısında merhamet kendisine yer bulamaz. Çünkü merhamet konfor kaçırarak bir hadisedir. O basit bir acıma duygusundan çok daha fazlasıdır. Fikir ve aksiyon üretmeyen bir merhamet, merhamet değildir. O olsa olsa trajik durum ve olaylar karşısında vicdanın gıdıklanması

olur o kadar. En zalim insanın bile vicdan almaçlarını bir şekilde uyarabilirsiniz ama zalimlerden merhamet bekleyemezsiniz. “Merhamet masum olduğu için her kalbe misafir olmaz.” diyor İbn-i Haldun. Merhametin asaleti bambaşkadır. Onu hak etmek gerekir.

Kierkegaard diyor ki: “Bir insana yardım etmek ona tahakküm etmek değildir.” Öyledir zaten insanoğlu. Bir gün kendisinin de yardıma ihtiyaç duyabileceği ihtimalini hep halının altına süpürür. Ve içten içe yardım ettiği insana acır. Halbuki yaralar bir oldukça sarılıyor. Üstten bir bakışla yapılan eylemler hâlis niyetle olsa bile kocaman bir eksik barındırıyor: Bir olma duygusu. İşte merhamet tek perspektifli bir şefkatten çok yarayı paylaşabilecek cesaretin adıdır.

Özlemini duyduğumuz merhamet iklimine en büyük yumruğu rekabetçi sosyal hayatımız vuruyor. Mazlum olmak istemiyorsan zalim ol mantığı başarıyı putlaştırıyor. Hazır tüketmeye alışmış beyinlerimiz paketlenmiş başarıyı getirmeyen çalışmayı boşa kürek

çekmek sayıyor. Hayatı mücadele edilmesi gereken bir olgu olarak kabul eden bir zihniyet bizi güzele karşı kör eder. Ruh dünyamızı fakirleştirir. Böyle bir dünyada merhametten ancak maraz doğacağına inanılır. Oysa her geçen gün toplumsal anlamda merhamete daha çok muhtaç hale geliyoruz. Güzele savaş açan mağlubiyete mahkumdur. Merhamete savaş açmayalım. Onun bizi dönüştürmesine müsaade edelim. Bırakalım merhametin büyüleyici esintisi ruhlarımızı okşasın.

UMUT TÜNELİ

**Ey bütün zamanların gizlendiği kuytu yer,
kalbimiz daha kuytu yine de sığar Allah.(1)**

İnsanın kendince kaçışları vardır ya hani, kimi zaman sebepsiz, kimi zaman öfkelenildiğinden, kimi zaman sıkıntıdan, darlıktan ve daha nice ruh hâllerinden kaçacak yer arar, bir kaçış yeri ister. İşte o kaçış yerinin zıttı lazım bize. Hayatın içindeki kötülöklere karşı kaçmak değil vuruşmak, atılğan olarak ön safta mücadele etmek lazım. Biz; umutsuzluk, karamsarlık, şüphecilik ve tükenmişlik gibi menfi hâllerin tüccarlığını yapanlardan değil, ruhumuzda gezinen o coşkun duyguyla umuda tutunanlardan ve umut telkin edenlerden olacağız.

Konunun başlığından da anlaşılacağı üzere umut tünellerimizi arayıp sorgulayacağız. İnsanda umuda giden tünelleri, sonunda ışık olan tünelleri, içerisinden aydınlığa bir tomurcuğun topraktan filizlenişi gibi aydınlığın huzuruna varan umutları neş edecekiz. Karlar arasından doğadaki diğer çiçeklere umut olan kardelen çiçeği gibi ya da sert kayalar arasındaki oyuklardan içeri sızan ışık huzmelerini takip edip kayanın üstünde dirilen ve yetişen taşkıran çiçeği gibi.

Saraybosna'daki savaş esnasında, Sırp kuşatması altındaki Boşnakların dayanağı olan Umut Tüneli hatırıma gelir hemen. Tünelin maneviyatı çok önemlidir, Boşnaklar için. Onlar için tünel, umut ve yaşama tutunmanın en ilkesel sembolüdür günümüzde. Adının Umut Tüneli olması işte bu yüzdendir. İnsanoğlunun umut tüneli coğrafi ya da fizikî olmayıp tamamıyla şahsî ve varoluşsaldır. Feridüddin Attar*'ın hikayesindeki gibi her birimiz Simurg*'u arıyoruz ve her birimiz Simurg'a hem çok yakın hem çok uzağız. Attar'ın hikayesinde geçen ve Hüthüt kuşunun önderliğinde ki yolculuğa çıkan zorlu engeller karşısında sebat eden otuz kuş umut tüneline aydınlığa ulaşanları temsil ediyor. (2)

Hüthüt yine içimizden bir ses, belki sevdiğimiz biri yahut hiç kimse ama en yakındaki. Hüthüt içimizde. Samimiyet, sevgi, bağlılık, inanç gibi umut barındıran bütün duygularda. Kalben ve manen ihtiyat halinde hareket ederek tüneline sonundaki aydınlığa yol alarak kat edeceğiz. Umut tüneli aynı zamanda kaçış yeri olacak insana ruhunu ve zihnini diriltip dinginleştirebileceği. Diriliş oradan başlayacak tekrar, o tünelden zamana, özgürlüğe oradan adımlayacak insanoğlu bu eski çağlardan farkı olmayan karanlıktan. Her türlü kötülüğün yansımasının görüldüğü ezelden bu yana, İnsan ruhunu yiyen karanlığa karşı savaşın başlangıç yeri. Korktuğun zaman cesaret bulduğun, yorulduğunda nefeslenip tekrar dirildiğin yerdir orası.

“Dirilmek yeniden

**Yerin uyanması gibi kıvıldaması gibi toprağın
Bulutları yarması gibi gün ışığının
Yağmurun ansızın boşanması
Binlerce kuşun bir anda parlaması havalanması
Erimesi gibi karların ve buzulların
Patlaması gibi dal uçlarında tomurcukların
Dirilmek yeniden
Yüzyıl süren bir berzahtan geçmişiz gibi
Kandan kinden öfkeden
Üstümüze bir sağnak boşanmış gibi
Sürekli lekelendiğimiz çözülmeye terkedildiğimizi
Bir bataktan çıkar gibi”(3)**

İnsanın içinde ırmaklar çağlatan, volkanlar yanardağlar patlamak ve coşkun bir sel gibi içine, önüne katıp etrafı yıktırmak umut için. Umut besler, umut emzirir ruhumuzu, o semirtir bizi. O ekler bizi uç uca bağlanmış halatlar gibi sarmaşık ve bütünlerle, o bir ruhu kargaşadan çekip çıkaran, şüpheden arındıran, kuşkudan beri kılan ve ruhu kıvıllı kıvıllı kılan. O ki yeni gözünü açmış kuşun sesiyle tazecik nergislerin güzelliğiyle doyuran gözlerimizi

ve kulaklarımızı. Kırbaç şakırtısıyla uyandırmak yerine şefkat eliyle okşayan, o umut tünellerinden çıkışın hissiyatı aydınlık vuslatı. Ve işte zaman parçalanıyor, gök yarıyor, duru pınarlar çağlıyor tepelerden. Bir nevş bir cilve bize umuttan, dirilişin aydınlığından en parlağından. İşte tünelin ucunda yaldızlı elbisesiyle bizi selamlıyor halkın inanmışları ve yine orada bin atlı akında, tünelin ucunda aydınlık çağ.

*Feridüddin Attar: 1142-1221 yılları arasında yaşamış, klasik Fars edebiyatının en önemli şair ve düşünürlerinden aynı zamanda mutasavvıf ve hekimdir.

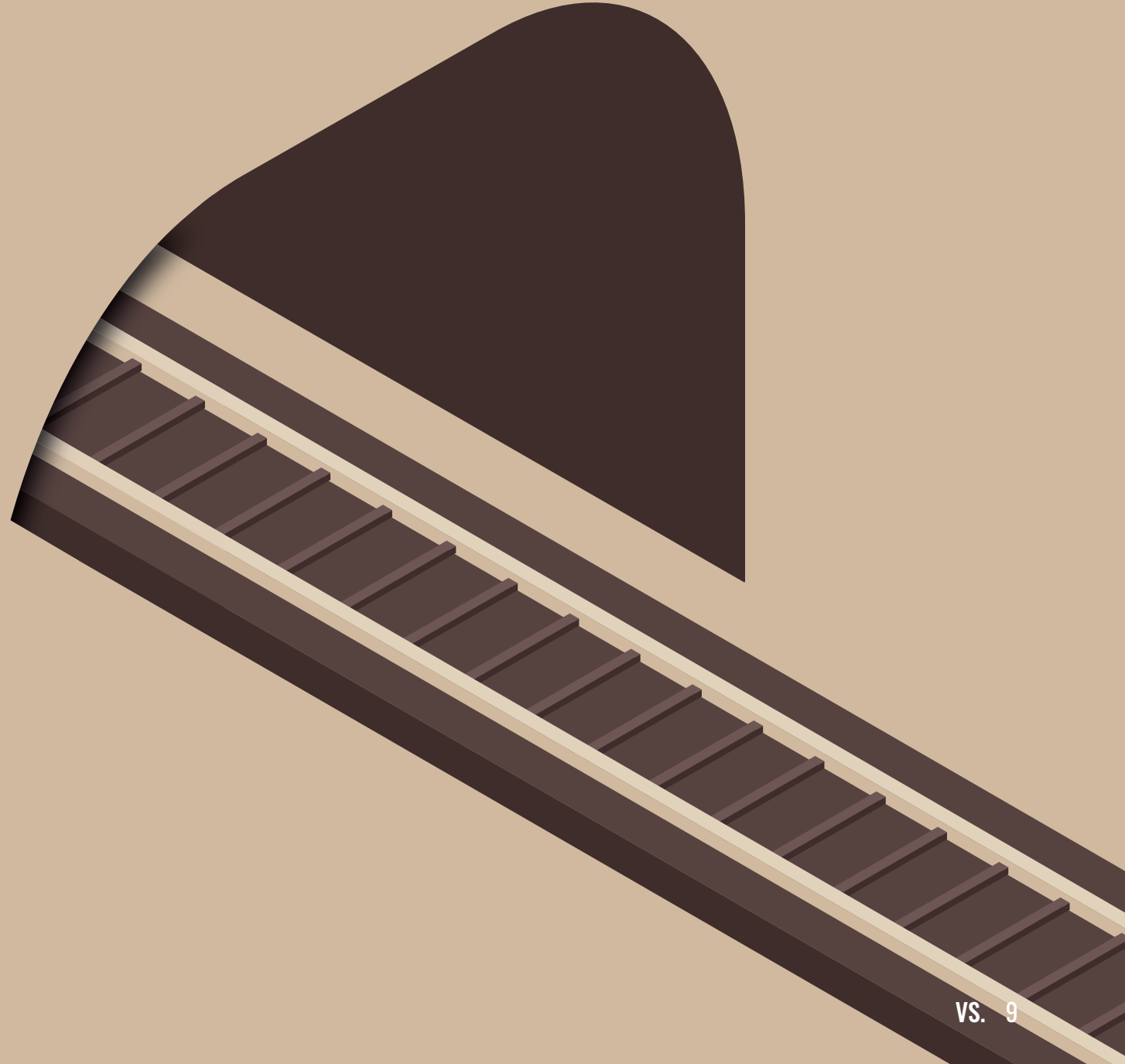
*Simurg: Simurg, Zümrüdüanka veya sadece Anka; kökeni Pers mitolojisi ve edebiyatına dayanan, efsanevi, iyicil bir kuştur. -Feriddün Attar'ın Mantık Al-Tayr eserinde kuşların aradığı padişahı simgeler.-

Hüthüt: Feriddün Attar'ın Mantık Al-Tayr eserinde Süleyman Peygamberin posta kuşu olarak geçen bir kuştur.

(1)Sıtkı Caney-Ebuzeran

(2)Feridüddin Attar – Mantık Al-Tayr

(3)Erdem Beyazıt – Aşk Risalesi

UMUTLA YAŞAMAK

“Umut, uyanık insanların rüyasıdır.” demiş Aristoteles. İnsanın iç dünyasında var olan, iyilik halini güçlendiren, insanı rahatlatan bir etkiye sahip olan umut, hayat boyu yaşanan olaylara karşı bir inancın var olması, güvenin oluşması ve yaşamın değer kazandığı duygu ve düşünceleri içeren bir olgudur. Umut bir anlamda, gelecekle ilgili beklentilerin olumsuz yönlerine karşın olumlu yönlerinin daha baskın olması olarak da tanımlanabilmektedir.

Umut, istek duymaktır. İstekler doğrultusunda umut edilene ulaşmak adına yeni yollar aramak ve geri dönmek üzere çaba göstermektir. Böylece umut; karşı karşıya kaldığımız sorunlarda, bu sorunlarla baş etmede, olumsuz hayat deneyimlerinde, hayalleri gerçekleştirmede öne çıkan bir kavramdır. Psikolog Frederickson, zorluklar karşısında iki tepkinin varlığından bahsetmiştir: Umutsuzluk ve umut. Frederickson, umutsuzluğu seçen bireylerin olumsuzlukları katladığını ve çoğalttığını ifade etmektedir. Umudu seçenlerin ise tam aksine olumlu durumları çoğalttığını belirtmektedir. Yapılan çalışmalarda umutlu insanların, daha fazla yaşam amacına sahip olduğu ve hedeflerini gerçekleştirmek için farklı yollar arama eğiliminde olduğu belirtilmektedir. Kişilik özelliklerine bakıldığında ise bu kişiler özgüvenli, yüksek enerjili, canlı, güçlülere karşı gelebilen bireylerdir. Başarısızlığa takılmak yerine hedefe odaklanarak uygun baş etme yöntemleriyle sonuca ulaşmayı amaçlarlar. Umut, bireyin kendini tanıma ve kendini gerçekleştirme çabasında destek sağlar ve yaşamda var olma duygusunu pekiştirir.

Çoğu insan umudu iyimserlik olarak anlamaktadır ancak umut etmek, iyimserliği içinde barındırmakla birlikte iyimserlikten farklı bir kavramdır. İyimserlik, her şeyin muhakkak iyi olacağı düşüncesi iken; umut, henüz gerçekleşmeyen bir durumun uygun yollar ve yöntemlerle gerçekleşebileceği beklentisine dayanmaktadır. Umut etmek, bu beklenti sırasında ortaya çıkacak engelleri

kabul etmeyi, bu zorluklarla başa çıkmayı ve güçlükleri yenme çabasını da içine almaktadır.

Zaman zaman insan, yanlış umuda sahip olabilmektedir. Yapılan araştırmalar yanlış umudun gerçekleştiği 3 neden ortaya koymaktadır. İlk neden, gerçekçi beklentiler yerine yanılsamalardan kaynaklanan gerçek dışı beklentilerdir. Bazı olumlu yanılsamalar kişiye fayda sağlayarak motivasyon kaynağı olabilir ancak umut, kişinin yanlış beklentilere girmesini engelleyerek ulaşılmaz beklentilere kapılmasına sebep olmamalıdır. İkincisi, uygun olmayan hedeflere ulaşmaktır. Hedeflerin uygunluğu kişiden kişiye değişmekle birlikte kişinin sonuçtan tatmin olmasıyla ilgilidir. Ulaştığı hedef sonucunda kişide hayal kırıklığı, mutsuzluk, başarısızlık hissi ortaya çıkabilmektedir. Üçüncü neden ise hedefe ulaşmak için kullanılan yöntemlerin yanlış ya da yetersiz olmasıdır. Umut eden bireyin hedefe ulaşma da sorunlarla baş etme becerisi ön plana çıkmaktadır. Başarısız yollar, yöntemler kullanıldığında olumsuz umut algısı oluşabilmektedir.

İnsan sahip olduğu umut düzeyini arttırmayı amaçlamalıdır. Bunun için geçmişte yaşadığı olumlu deneyimleri hatırlamalı, uygun başa çıkma yöntemlerini belirlemelidir. Kendini tanımalı, güçlü ve zayıf yönlerini belirlemelidir. Amaçları uğruna anlamlı ve uygun hedefler oluşturmalıdır. Süreç boyunca karşısına çıkan engelleri, olumsuz duygu ve düşüncelerini fark ederek bunlarla uygun bir biçimde baş etmelidir. Kişinin sosyal çevresinde, umut düzeyi yüksek bireylerin sayısını çoğaltarak sosyal destek oluşturulmalıdır. Bu sayede inancın, umudun yüksek kalması ve hedefi için kendisinde güç bulmasına fayda sağlanacaktır.

İnsan, yaşamı boyunca umut ederek yaşayan bir varlıktır. Bu nedenle insan umutlu bir yaşamı aramaktan kaçınmamalıdır. Hayat var oldukça insan içinde umut var olmaya devam etmektedir.

“ Bir yöne doğru yola çıkıp, yürüyüp yürüyüp, yolun bittiğini, tükendiğini;
Örneğin bir uçuruma, bir duvara, bir deniz kıyısına dayandığını gören kişi
ne yapar?

Düşmez, kırılmaz, boğulmazsa, yeni bir yol arar herhalde...

Oruç Aruoba

”

ARABAŞI MASALI

Sert bir rüzgâr esti, uğultusu kulakları çınlattı. Kimsenin içi rahat değildi. Böyle bir yaşıntıyı kabullenmek çok güç geliyordu. Burada kalıp başlarını ezdirmektense pusulayı başka bir yöne çevirme kararı aldılar. Birlik olup kendilerine daha uygun bir yerde devlet kuracaklardı. Baskılara boyun eğmek onlara göre değildi. Batıya doğru yürüdüler. Yılmadan ve korkmadan bambaşka bir yaşama yürüdüler...

Toz dumana karıştı. Gök gürledi. Atlar şaha kalktı. Ordu tüm gücüyle saldırdı. Her bir savaşçı yanında azık olarak getirdiği yepyeni bir yurt ve bağımsızlık hasretine sarıldı. Hep beraber kurdukları bu hayallere 1071 yılında Malazgirt'te kavuştular.

Boy boy yerleştiler Anadolu'ya. Doğusuna, Batısına, ortasına... Bambaşka bir mevsim başlamıştı artık Anadolu'da. Farklı bir millet yayılıyordu dört bir yana. Minareler inşa ediliyor, ezan sesleri yükseliyordu. Türkler kendi kültürleri ile beraber ilk kez 751 yılında karşılaştıkları İslam dinini de Anadolu bölgesine nakşediyordu. Bu topraklar, hiç duymadığı bir konuşma dilini işitiyordu. Şairlere, âşıklara, musikişinâslara hayran oluyordu. Sonra burnuna nefis kokular ulaştı Anadolu'nun. Anadolu'nun ana dolu olduğu böylece ortaya çıkmış oldu. Her bir evde farklı bir kadın yemek pişiriyordu ve her biri etrafa müthiş kokular yayıyordu. Bu yemeklerden biri toplumun örfüne pırıltılı bir katkı sunmasıyla diğerlerinden ayrılıyordu.

Anadolu yazları sıcak ve kurak, kışları da dondurucu soğukları ile meşhurdur. Türklerin burada yaşamaya başladığı 1200'lü yıllarda da durum pek farklı sayılmazdı. Buz gibi soğuk, köyleri istila eder, kar yerden kalkmak bilmezdi. Böyle zamanlarda yoksulluk da hanelerde baş köşeye kurulurdu ne yazık ki. Babalar ava gider,

bütün ev halkı onu pencerede merakla beklerdi. Sırtında tüfeği, elinde yakaladığı avı ile göründü mü çocuklar heyecanla müjdeli haberi analarına iletirdi. Baba görevini tamamlamanın verdiği gönül rahatlığı ile elindeki avı eşine teslim ederdi. Soğuk hava, kanatlı türlerden avlanmış bir hayvan, karnı aç bir aile. Anaların zihninde dönüp duran işte bu etkenler, Arabaşı çorbası tarifini ortaya çıkardı. Avdan geriye kalan ganimet, tüylerinden arındırılıp bir güzel temizlendi ve haşlandı. Bu arada ayrı bir kapta un kavruldu ki onun kokusu eve bütün haşmetiyle yayıldı. İçine salça da katılınca o an evde bulunanların ağzı lezzetle kamaşıverdi. Et piştikten sonra etin suyu da ilave edilerek çorba kıvamına getirildi. Pişen etler didiklenip çorbaya ilave edildi. Baharatlar ve limon suyu ile tatlandırıldı. Dışarıda neredeyse dizlere kadar ulaşan karı görünce sınımsız kondu sofraya, Arabaşı çorbası. Açlıktan zil çalan karınlar aceleyle çorbayı kaşıklayınca kaçınılmaz gerçek yaşandı; herkesin damağı sıcaktan kabardı. Çorba ılık içilse aynı zevki vermeyeceğinden analar bunun da bir çaresini buldular. Un, su ve tuz ile bir hamur pişirdiler. Bunu bir siniye döküp evin soğuk odasında beklettiler. Hava kararıp akşam olduğunda, evin fertleri toplandığında, sininin ortasında bir delik açıldı ve buraya içi sıcacık Arabaşı çorbası ile dolu kâse kondu. Sinide geriye kalan hamurlar estetik görünümünden ödün verilmeyerek baklava dilimi şeklinde kesildi. Etrafına da tahta kaşıklar kişi adedince dizilip, oturlan odaya getirildi. Şimdi tadım vakti! Kaşıklar önce hamurdan bir parça aldı, sonra çorbaya daldırıldı. Ağza götürülüp hamur çiğnenmeden yutuldu. Böylece hem sıcaklığın etkisi bir nebze kırılmış oldu hem de lezzetli bir yöntem geliştirildi. Bu yöntem bir evden birkaç eve, bir köyden diğer köylere ve bir şehirden başka şehirlere dalga dalga yayıldı. Arabaşı çorbası

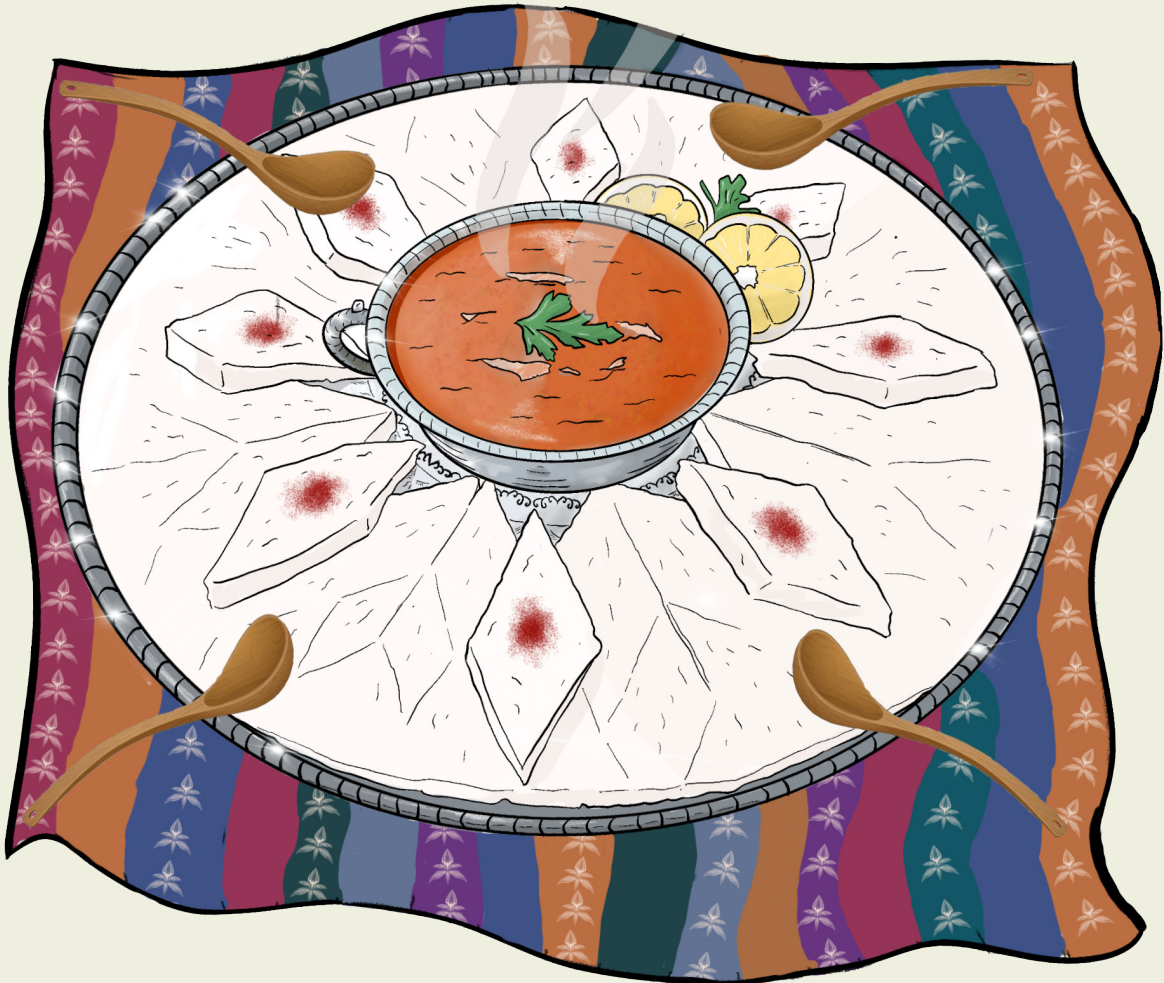
zamanla İç Anadolu Bölgesi'nin vazgeçilmez bir tarifi hâline geldi. Kimi analar çorbanın içine kurutulmuş bir bütün acı biber atıp sığağıyla beraber, soğuk havalara doğal yoldan meydan okudu. Hâl böyle olunca Arabaşı çorbası en çok kışın tüketildi. Ara ara yapıldığından da adı “ara-aşı” olarak anılmaya başlandı. Dilden dile, nesilden nesile aktarılırken çorbanın adı “Arabaşı”na dönüşerek öylece kaldı.

Kendine özgü yeme geleneği, Arabaşı çorbasının zamanla toplumun kaliteli yemeklerinden biri olmasını sağladı. Aileler evde bu çorba pişeceği zaman mutlaka komşularını da davet ettiler. Sininin ortasındaki kâseye ne kadar çok kaşık daldırılırsa Ayşe Bacılar, Mustafa Emmiler bir o kadar memnun olurlardı. Çünkü misafir demek bereket demektir. Mesele sadece çorba içmek değildi. Önemli olan muhabbet etmek, kardeşliği baki kılmaktı. Keyifler ancak toplaşan bu kalabalıkla yerine gelir, bir şenlik

atmosferi yayılırdı etrafa. Az sayıda malzemenin kurduğu sofrayı donatan, kalplerden taşan sevgi olurdu. Anadolu halkı, Arabaşı çorbasıyla hem içlerini hem de gönüllerini ısıtırdı.

Bambaşka diyarlardan kalkıp gelen Türkler, Anadolu'da eşsiz bir medeniyet kurdular. Ne özlerini inkâr ettiler ne de yeni dinlerine ve topraklarına adapte olmaktan geri kaldılar. Karakterleri ve inançlarıyla birbirinden güzel eserler ürettiler. Türk mutfağı mevzu bahis olunca da herkes usta olarak kendi anasını işaret etti. Çünkü darlığı da varlığı da ustalıkla yönlendiren Anadolu'nun analarıydı. Yuvayı dişi kuş yaptı, Anadolu'yu analar fethetti. Bazen yetiştirdikleri yavrularıyla, bazen pişirdikleri çorbalarla.

Günler geçti ve her birimiz afiyetle yaşadık bu topraklarda. Miras bırakanlara selam olsun!

HAMİD'İN BAKİ HASENATI: HAMİDİYE ETFAL HASTANE-İ ÂLİSİ

Dünyada ve ülkemizde insanların sağlığı, güvenliği ve ihtiyaçları için birçok kuruluş hizmet vermektedir. Bunların bazıları kurulduğu dönem ve ortaya koyduğu büyük hizmetler itibarıyla diğerlerinden ayrılarak tarihte farklı bir yer tutar. Bu yazımızda tarihte hakkıyla diğerlerinden farklı bir yer tutmuş, her anlamda ilk olan bir sağlık kuruluşundan bahsedeceğiz. Bu kuruluş, ülkemizin ilk çocuk hastanesi sıfatıyla ünlenen 'Şişli Etfal Hastane-i Âliye' dir. Nam-ı diğer Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi. II.Abdülhamid Han döneminde inşasına başlanarak ilk olarak 5 Haziran 1899 da hizmet vermeye başlamıştır. Hastane yapıldığı tarihte dünya da 'modern' eserler

kategorisinde üst sıralarda yer alarak kendisi hakkında birçok eser ve makaleyi eskitmiştir. Gelin hep beraber bu hastanenin ardında bıraktığı yayınlara bir yenisini de biz ekleyerek kendi perspektifimizle yapılış dönemini, öncesini, sonrasını ve günümüzdeki halini ana hatlarıyla ele alalım.

Dönemin Portresi

Takvimde yapraklar 1989 yılını gösterirken I.Meşrutiyetin kapatılmasının üzerinden 20 yıl, II.Meşrutiyetin ilanına ise henüz 10 yıl var. Tahtta Osmanlı idaresinin mutlak ve hakimi II.Abdülhamid han oturuyor. Ülke nezdinde durumlar ise fevkalade zor ve buhranlı. Her nefeste güç kaybeden bir imparatorluk, yeni atlatılan bir Yunan harbi ve isyanların sükût etmediği bir ülke portresinde Abdülhamit Han, 56 yaşında tahtta iken belki de bir insanın başına gelebilecek en acı hadiseyi tattı.

Evlat Acısı

Hamid'in canından çok sevdiği biricik kızı Hatice Sultan, halk arasında kuşpalazı olarak da bilinen difteri hastalığı nedeniyle 8 aylık iken vefat etti. Başta İbrahim Bey olmak üzere uğruna Almanya'dan birçok tabip getirtilen Hatice Sultan'ın tüm gayretlere rağmen ellerden kayıp gitmesi, evvela bir baba olarak Ulu Hakan'ı son derece müteessir eylemiş ve sükûta bürünerek düşünmeye sevk etmiştir.

Bir Hastane Yaptıralım!

Evlatlarına gösterdiği merhamet ve şefkati halkından esirgemeyen Abdülhamid Han; “Benim çocuğum kurtulamadı. Kim bilir fakir fukaranın çocuğuna nasıl bakılıyor. Hiç olmazsa bir hastane yaptıralım da benim gibi birçok babaların kalbi yanmasın.” diyerek bir hayr yaptırmaya karar verdiğini duyurdu. Birkaç istişareden sonra Tabip İbrahim Bey’in tavsiyesi ile tıfllara mahsus bir hastanenin yaptırılmasında karar kıldı. Bu iş için de Hatice Sultan’ın hastalığında alelistimrar vazife alan ve Berlin’deki dönemin en modern çocuk hastanesinde tecrübesi bulunan İbrahim Bey önderliğinde bir heyet vazifelendirdi.

Her Şeyiyle İlk Olmalı

Hazırlıklara başlamadan önce Abdülhamid Han tüm masrafların bizatihi “Ceyb-i Hümayun” tarafından yani padişahın şahsî parasından karşılanacağını belirterek hiçbir masraftan kaçınılmaması gerektiğini iletti. Hastanenin her anlamda özel ve ilk olması hususundaki hassasiyetlerini dile getirdi. Bunun üzerine hazırlıklara başlayan heyet, bu iş için ilk olarak

sarayın çiftliğindeki araziyi seçti. İbrahim Bey önderliğinde tabiplerin büyük bir kısmını yurt dışından -Berlin, Viyana, Paris-, kalanı da payitahttan seçilerek bir hekim kadrosu oluşturuldu. Almanya’daki çocuk hastanesinde bulunan pavyonlar esas alınarak hastanenin baş mimarı Ali Şükrü Bey tarafından inşa başladı. İnşaatta tam kapasite çalışılarak yapı 1 yılda tamamlandı ve açılışa hazırlandı.

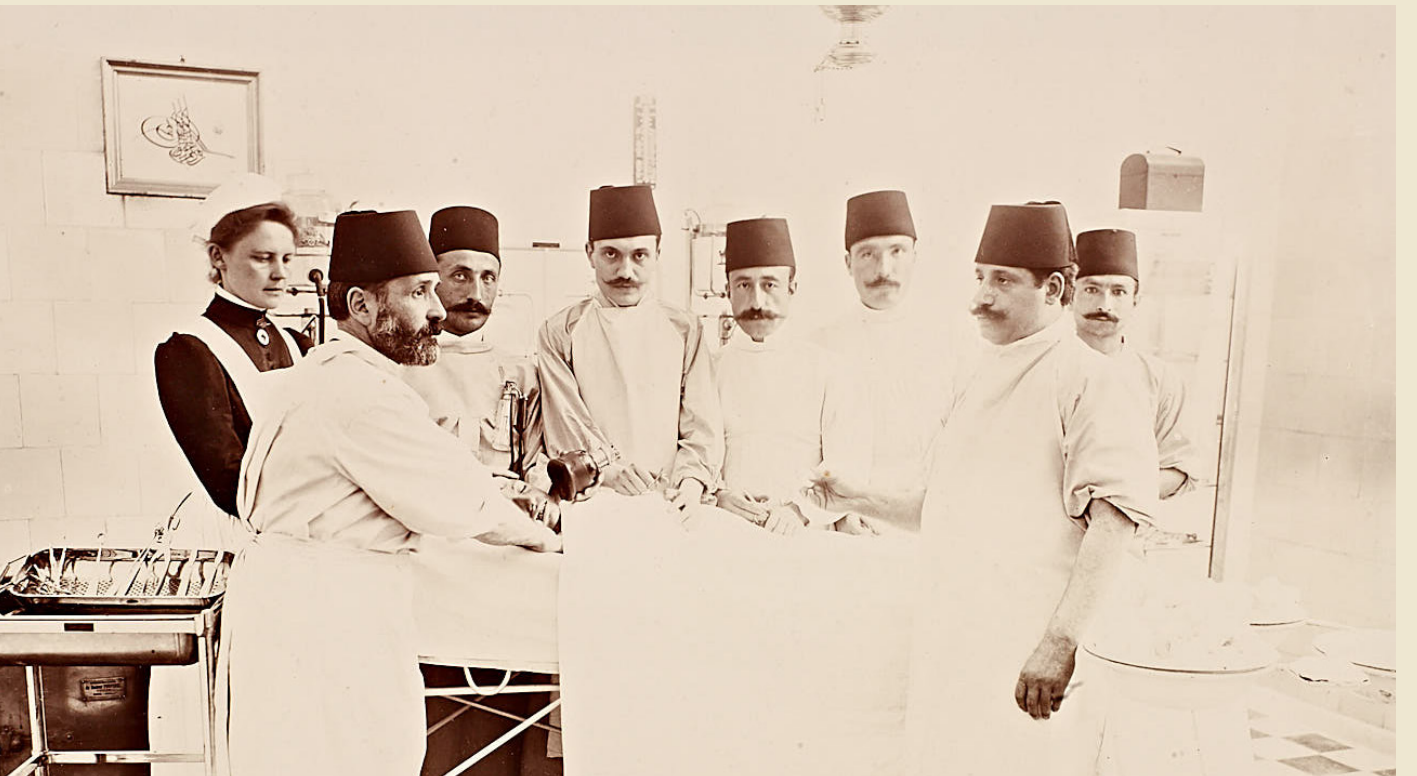
Açılıyor Ama Nasıl?

Hastanenin açılış tarihi geldiğinde aralarında Abdülhamid Han'ın oğlu Şehzade Abdürrahim Efendi'nin de bulunduğu 671 çocuk sünnet edilmek üzere bir düğün organize edildi. Çocukların eğlenmesi için soytarılar tutuldu. Sofralar kuruldu. Kurulan sofralarda çok çeşitli yemekler verildi. Çocukların her birine özel olarak sünnet kıyafeti tertip edildi ve hiçbir masraftan kaçınılmayarak açılışa binaen görkemli bir düğün organize edildi. Bu düğün

daha sonraları hastanenin bir geleneği haline geldi. 16 yaşından küçük tüm çocukların ücretsiz tedavi edildiği hastane tam çocukların keyfine göre bir açılışla 5 Haziran 1899 da ilk olarak hizmet vermeye başladı.

Az Zamanda Çok Hizmet

- Hastanenin hususi eczanesi oluşturuldu ve bütün ilaçlar Yıldız Çini Fabrikası'nda hazırlandı.
- Hastaların taze süt içmeleri için hastanenin 50m kuzey tarafına yeni bir ahır inşa edildi ve hastalara günlük taze süt verildi.
- Çocukların yemekleri en yetenekli aşçılar tarafından hazırlanır, kullanılan erzağın kalitesi kimyahanede tetkik edilirdi.
- Hastane eczanesinde kullanılan tüm ecza kapları, Yıldız Sarayı Bahçesi'ndeki Çini Fabrikası'nda özel olarak yaptırılırdı. Hastaneye alınacak mobilya ve tıbbî araç gereçler, Sultan'ın izniyle Almanya ve Fransa'dan getirtilirdi.

- Kızıl ve Kuşpalazı serumlarının keşfedilmesi üzerine Abdülhamid, hastane bakteriyoloğunu, serumun imal edilmesini öğrenmek ve hastanede imal edilmesini sağlamak amacıyla Avusturya'ya gönderdi. Sultan'ın isteği ile hastanede Kızıl ve Kuşpalazı serumlarıyla Çiçek aşısı laboratuvarı kuruldu. 1900 yılında ise aşı üretilmeye başlandı.
- Tıbbî aletlerdeki gelişmeler burada yakından takip edilirdi. Teşhis ve tedavi amacıyla ülkedeki ilk röntgen cihazlarından biri de bu hastaneye alınmıştı.
- Sultan Abdülhamid'in tahttan hâl edilmesinin ardından, hastane hâmisiz kaldı ve ihmale uğradı. Hastane yönetimi, Maliye Nezareti'nden sonra belediyeye bırakıldı. Balkan Savaşı, Birinci Dünya Savaşı ve mütareke yıllarında, artan ihtiyacı karşılamak üzere yaralı askerlere hizmet verdi.
- Her pavyon, telgraf pilleri vasıtasıyla Merkez Dairesi'ndeki nöbetçi hekim odasına bağlanıyordu. Böylece, nöbetçi hekim istediği zaman her pavyonu kontrol edebiliyor ya da işaret gelen pavyona hızla gidebiliyordu.

Hamidiye Etfal Büyüyor

Abdülhamid, 1904 yılında hastanede uzman hekim yetiştirilmesini emretti. Tıbbiye-i Şahane ve Gülhane Seririyat Mektebi ardından Hamidiye Etfal Hastanesi ihtisas veren ilk hastane oldu.

1902 yılında, cerrahi pavyonu hastane yapılarına katıldı. 1903'te fiziko-terapi bölümü hizmete girdi. Türkiye'nin ilk çocuk sanatoryumu 1904'te açıldı. Kadın hastalıkları, bulaşıcı hastalıklar pavyonları ile kimyahane, mescit ve 1907 yılında içerisinde çocuklara özel tasarlanmış saat kulesinin eklenmesiyle hastane kompleksi tamamlandı. 1968 yılında pavyonlar yıkıldı ve bugünkü hastane inşa edildi. Hamidiye Etfal Hastane-i Âlisi'nden geriye, sadece saat kulesi kaldı. Hastane, bugün Sağlık Bakanlığı'na bağlı tam teşekküllü bir hastane olup, Eğitim ve Araştırma Hastanesi adıyla yirmi bir ihtisas dalında eğitim vermeye devam ediyor.

Abdülhamid Han'ın adeta bir hüznün tecellisi olarak vuku bulmuş ve sahibine baki bir hasenat bırakmış yüzlercesinden belki de en küçüğü olan bu eser bile tek başına tarihteki bazı ezberleri silmeye yetecek, Kızıl'dan Gök Sultan'a gidişe tek başına su taşıyacak niteliktedir.

İNSANIN PROTOTİPİNE DAİR

Gönül; ahlâkın, sevginin, merhametin, şefkatin, imanın cereyan ettiği yerdir. İnsanlığımız alemşümül bir buhranın içindedir çünkü henüz gönlünün medeniyetine ulaşabilmiş değildir. Maddi heveslere vâsıl olmak için attığı her adım, onu gönlünden uzaklaştırmaktadır. Gönül, sevgiyle, imanla, ahlâkla paslarından arınır ve oradan Allah'a ulaşır.

Yaşadığımız günlük hadiseler, cihanın türlü meskenlerinde peyda etmiş buhranlar, bizi telaşa düşürmemelidir. Her yazılan başa gelecektir. Her başa gelene de sabredilmelidir. Bu, gönlün kirlerden ve paslardan arınmasını, onun aydınlanmasını sağlar. İnsanın delili, gönlüdür. Bir insanın gönlünden neler geçtiğini görebilseydik her şey daha kolay olabilirdi bizim için.

Merhamet; bir saadet vadisidir. İçinde kurtuluş rayihası vardır. Pek çok resul, bu vadiden nasiplenmiştir. Nuh (a.s), gemisini bu vadiden harekete geçirmiş, Musa (a.s) kavmiyle burada konaklamış, Resulullah'ın kalbinin ilahî nur ile yarılp genişletilmesi burada vuku bulmuştur. Bu vadiye konaklayan mümine ne mutlu ki o, Allah'ın seçkin kuludur.

Ahlâk; müminin miracıdır. Ona verilen en güzel tabiat budur. Ahlâk, o kadar güzel bir elbisedir ki, insanın gönlüne ancak bu yaraşır. İnsan, sadece akıyla hayvandan ayrılmaz. İnsanı hem kendi cinsinden hem de diğer canlılardan ayıran husus bilhassa Allah'ın kulu için dilediği fazilet, ahlâktır.

İman; müminin tacıdır. Onu küfürden ve karanlıklardan ayırt eden odur. Birey, Allah'ı inkâr ederek; âlemi, mahlûkatı ve kendisini inkâr etmiş olur. Böylelikle kendisini içerisinden çıkılmaz bir buhrana ve çıkmaza sürükler. Hayat, iman ile gerçek anlamını bulur. Gönül, dünyaya düşerek hakiki sevgiliden ayrı kalır. Bu gurbet hailesiyle ancak iman ederek başa çıkılabilir. Gurbete gelerek, karanlıklarda kalanların vay hâline! Hâlbuki insanın gönlüne işleyebilen iman ne güzel bir nurdur. Mümin; gönlüne imanı taç ederek bütün vesveselerden, heyûlâlardan, buhranlardan âzâde olan kişidir. Mümin, dünya nimeleri için telehhûf etmeyen kimsedir.

Sevgi; şahsiyetimizin teşekkülünde önemli rolü olan, hayat arızalarımızı tayin eden en kıymetli duygudur. İnsanı terbiye eden ve onu diğerlerinden ayıran önemli bir hususiyettir. Şahsiyetimizi inşa eden ise sevgi duyduklarımızdır. Dünyada neye sevgi besliyor ve neye alaka duyuyorsak ahirette onunla haşrolunacağız.

Eskiden kimi insanlar bir hırka ve hurma ile itizale çekilirler kimileri de çileye girerlerdi. Nefislerine karşı savaş açmış olan bu insanlar, en büyük cihat içindeydiler. Onlar dünyanın lezzetlerine tamah etmiyor, üzüntüleri için buhranlara girmiyor, şad olsalar bile bütün bunların bir gün bu dünyada biteceğini bilerek kendilerini hiçbir dünya nimetine kaptırmıyorlar ve ünsiyet kurmuyorlardı.

Gönlü Allah sevgisiyle olan insan ne ganîdir. O, el-Hafız olan Allah tarafından yokluğun içinde kaybolmaktan korunmuştur. O, er-Rezzâk olan Allah tarafından rızıklandırılmıştır. O ne şanslıdır ki, el-Müsteân'a sığınır da sırtı yere gelmez. Onun gönlü , el-Münîr olan Allah tarafından nurlanmıştır. Ona bütün batıl olan zahir olur. Mümin ki, gönlü vecd içindedir. Daima ana rahminden düştüğü ilk gün gibi tertemizdir ve bu fena bezmini de böyle terk edecektir.

Hayat çizgisini gönül, iman, merhamet ve sevgi üzerine kuran insan, dünyaya nizam verecektir. Kendi nefsinde başladığı ve sonunda muvaffak olduğu cihadı bütün âlem için tatbik edecektir.

İnsan derken, mümini kastediyoruz. İnsanın en ideal prototipi mümindir. Genellikle insan deyince "İki ayaklı, iki elli, akli ve konuşma yeteneği olan memeli canlı." şeklinde biyolojik bir tanım yapılır. Oysa yalnız biyolojiden yola çıkarak, insana ulaşamayız. Yalnız bu tanım, bize cevap vermeye yetmez. Küfürde kalmış insana bununla seslenemeyiz zira gönlü mühürlenmiş olana Allah'ın hidayetinden başka bir şey şifa olamaz. Mevcut sözlükte insan maddesindeki diğer tanımlar şu şekildedir: "Ahlâkı ve huyu üstün nitelikli, insâniyetli, değerli, ahlâklı, fazîletli kimse", "Yaratılmışlar arasından en güzel sûrette ve en son yaratılan, Allah'ın sıfat ve isimlerine mazhar olan, kendi yaratıcısını bilen veya inkâr edebilen, yaptıklarından sorumlu canlı.". Bu nedenle yazımızda; insanı, Allah'ı bilen ve ona iman eden mümin ile birlikte ele aldık. İnsanı mümin, mümini insan yapan değerlerden söz ettik.

Yusuf Suresi
(64)

AYAZ KUNDURASI

Rüyanın suyuna dalmaktan kurtulup,
Sezgilerin ve iç çekişlerin kuruntusuna yaş değen, Susuşlara konu olan
çatlayan aynalar,
Tümdirek bir direnmişliğin soğuttuğu mermer; Çarpıyor sert çevrili
dönük yüzlere,
Bir taşı emeğiyle yontuyor;
Kesilince bam teli,
Yırtıyor nefesini, durulmuyor kan;
Boş merhalelerde dolmayan bir vazoya; Kırıklarıyla batırıyor yalnızlığını,
Sonra çöl sıcaklığına bandırıyor kavrukluğunu,
Tepelerden gelmez o derin serinlik,
O üstü açık avluda tutmaz artık karlar,
Üstündeki bu yılgınlıkla;
Nefesini boşaltıyor günün aydınlığına,
Odayı sarıp sarmalayan bir mahrumiyet tılsımı,
Perde perde inen bir tenhalığın serüveni;
Mızrak gibi gülüşlerden sekip;
En kıvrımlı yerinde durdu karanlığımın,
Umutlu renginin eteklerinde dolanan bir yassı ses,
Sızan güneşin kuyruğuna basılmış bir ayaz kundurasıyla;
Sesini yakalayan bir hüznün goncası açtı penceremin kenarında...

GEÇMİŞ, GEÇEMEMİŞ Mİ?

Geçmişten bu güne pek çoğumuzun başvurduğu yol, mazide takılı kaldığımız birisini suçlayarak sorumluluk almaktan kaçmak olmuştur. Bu bazen yirmi yaşında bir gencin, bazense elli yaşında bir bireyin çok rahat sergileyebildiği bir tutumdur. Halbuki bir çocuk bile bazı şeylerin sorumluluğunu kendi üzerimize almamız gerektiğini rahatlıkla bilebilir.

Kendimize suçlayacak bir hedef belirlemek kolay olandır ancak bizi geçmişte tutsak kılan zincirlerimizi, bir yerde kırıp kendi yolumuza bakmamız gerekmektedir. Bunun için bizi mazide hapseden olay ya da kişi ile yüzleşip ilerleyebilmemiz lazımdır. Kaldı ki ilerleyemiyorsak aslında geçmiş, geçememiştir. O ana kilitlenmiş ve hâlâ onunla yaşıyoruz demektir. Onu geçmişe göndermek ya da yılların hafifletemediği bir yük olarak sırtımızda taşımak yalnız bizim elimizdedir.

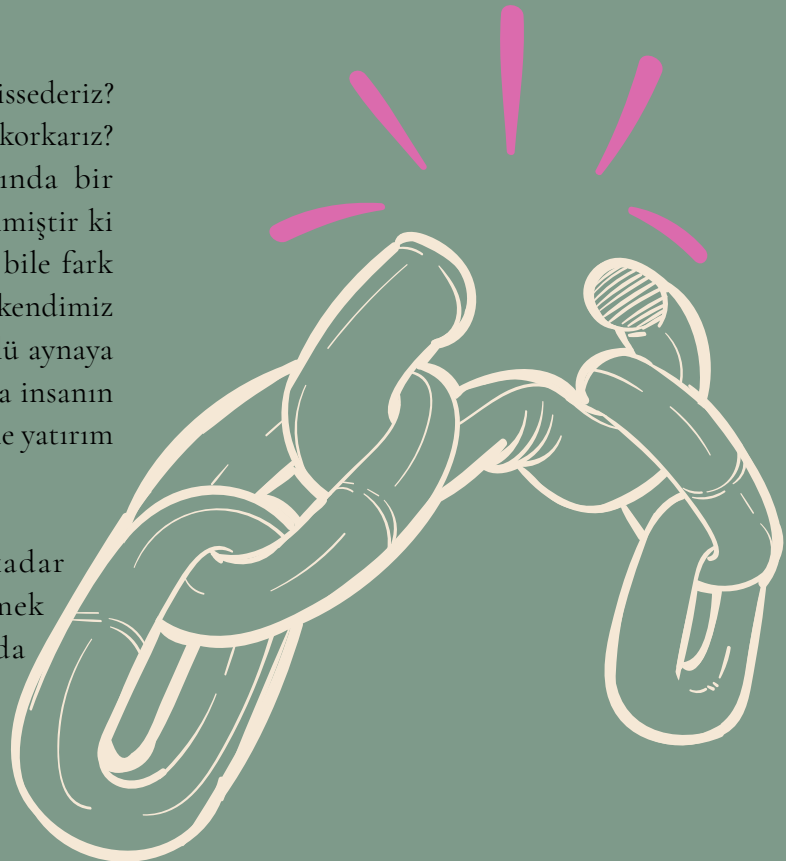
Bunca yükü neden taşıma ihtiyacı hissederiz? Onlarla yüzleşmekten, hafiflemekten neden korkarız? Kambur sevdiğimizden mi? Hayır. Aslında bir çoğumuzun yükleri, o kadar ustaca yüklenmiştir ki omuzlarımıza, çoğu zaman yük olduğunu bile fark edemeyiz. Çünkü hayatımızın merkezinde kendimiz hariç her şey ve herkes vardır. Sıra bir türlü aynaya bakmaya gelmemiştir. Şu hâlde bu dünyada insanın kendisine yapacağı en büyük iyilik, benliğine yatırım yapmasıdır.

Kimi zaman başkalarını o kadar merkezileştiririz ki, kendimizle ilgilenmek bize bencillikmiş gibi gelir. Esasında

bu kötülüğü kendisine en çok yapan kişiler de annelerdir. Bazen bu ertelenen şey kişisel bakım, bazense sağlıktır. Halbuki kişinin öz bakımı, hayatı güzelleştirecek ve asla bencillik sayılamayacak bir gerçektir. Çünkü kişi kendisiyle ilgilendikçe hayata bakış açısı pozitifleşir, insanlarla iletişimi güçlenir ve özgüveni artar. Özünde bencillik gibi görünen birçok şey aslında daha mutlu, huzurlu ve faydalı sonuçlara ulaşmamızı sağlar.

Bazı yükler, birisi tarafından sırtımıza yüklendiği için değil, kendi ellerimizle sırtlandığımız için bizimledir. Her ne olursa olsun bu kısacık ömrümüzde bize yoldaşlık eden şey sırtımızda değil, bazen yanımızda bazen de arkamızda durmalıdır.

O hâlde vakit, yükleri sırtımıza kambur değil bileğimize güç yapma vaktidir.

NEDİR BU HUKUK VE AHLAK İLİŞKİSİ

Tartışılmaya iki yüzyıl kadar önce başlanmış ve halen daha devam eden nadir meselelerden birisi de hukuk ve ahlak ilişkisinin ne olduğudur. Aslında tarihin başlangıcından beri, bir kural koymak yani hukuk yapma işi gündeme geldiğinde, koyulacak kuralın ahlakla olan ilişkisi sorgulanmıştır. Ancak, son iki yüzyıl içerisinde daha sistematik bir tartışma süregelmektedir. Bu tartışmayı teorik olarak ilk ele alan kişi pozitivist hukukçuların ağır toplarından olan John Austin'dir. İngiltere'de doğup büyüyen ve meslekî hayatı boyunca İngilizlerin common law adlı hukuk sisteminden muzdarip olan Austin, hukukun, ihtiyacı olan her şeyi zaten kendi bünyesinde barındırdığını ve dolayısıyla hukuk açısından eski ve yetersiz olan ahlakın hukuktan tamamen ayrılması gerektiğini ileri sürmüştür. Tartışmanın önemli isimlerinden biri de Amerikalı Lon L. Fuller'dır. Bir doğal hukukçu olan Fuller ise hukukla ahlakın birbirine sımsıkı bağlı olduğunu iddia etmiştir.

Şimdiye kadar gelen süreçte birbirinden yüzlerce hukuk ve ahlak tanımı yapılmıştır. Her hukukçu bu tanımlardan yola çıkarak bir hukuk ahlak ilişkisi ortaya koymuştur. Örneğin hukuku, “adalete yönelmiş toplumsal yaşama düzeni”, ahlakı da “ferdî ruhun en yüksek idealini arayan davranışlar bütünü” olarak tanımlarsak adalet ve ahlaktaki “iyi” kavramlarını iyi olanın ardından gitmesi sebebi ile birbirleriyle ilişkilendirebilirim. Dolayısıyla hukuk ve ahlakı aynı amacı gütmeleri hasebiyle aynı potaya atabilirim. İşte, bahsettiğim pozitivist ve doğal hukukçuların fikir ayrılığına düşmesinin nedeni farklı hukuk ve ahlak tanımlarıdır. Austin, hukuku “egemenin buyruğu”; egemeni ise “buyruğuna herkes tarafından uyulan” olarak açıklamıştır. Austin egemenin buyruğunu bu denli güçlü addederek hukukun meşruiyetini ahlaktan değil bizatihi buyruktan aldığı görüşünü ortaya atmıştır. Böylece hukuku ahlaktan bağımsızlaştırmıştır. Fuller ise yaptığı tanımlardan yola çıkarak hukukun ahlaktan bağımsız olmadığını, hatta hukuk sisteminin kendi iç ahlakı olduğunu ifade etmiştir. Neticede bu farklı tanımlar bizi ayrı kapılara çıkarmaktadır. Bu nedenle, tanımlardan yola çıkmak yerine hukuk-ahlak ilişkisini pratik bir düzlemde ele almak meselenin anlaşılması bakımından daha uygun olacaktır.

Hukukun gücü, her şeyden önce vicdanların kabulüne bağlıdır. Yasa koyucunun koyduğu bir kuralın toplum tarafından kabul görüp benimsenmesi o kuralın ilkelere ne denli yakın olduğuyla ilişkilidir. Mesela son dönemlerde, özellikle Avrupa ülkelerinde gündeme gelen ötenazinin yasallaştırılmasından hareket edersek, intiharın ahlaki olarak kötü karşılandığı bir toplumda böyle bir tartışmanın gündeme gelmesi ya da ötenazinin yasallaştırılması toplumda ne ölçüde kabul görebilir? Eşcinsel evlilik ve insan genlerine müdahale gibi birçok tartışmada hukukun, toplumsal düzeni sağlama fonksiyonu gereğince ahlaktan bağımsız olarak karar veremeyeceği açıkça ortadadır. Böylelikle “hukuk kurallarını devreye sokmak suretiyle belirli bir ahlak anlayışını toplumsallaştırabilir miyiz, yoksa toplumsallaştıramaz mıyız?” sorusunun cevabını vermiş oluruz.

Son pozitivist hareketler sonucu, özellikle Batı’da ahlak ve hukuk birbirinden ayrılarak, hukuk devletin tekelinde olan bir enstrümana dönüşmüştür. Bu durum, insanlarda işyerinde ayrı, ailede ayrı, arkadaş ortamında ayrı bir ahlak anlayışı oluşmasına sebep olmuştur.

Farklı ahlak anlayışları toplumun sağlıklı bir şekilde ideal olana ulaşmasına engel teşkil etmektedir. Bir toplumun oluşmasında ve düzgün bir biçimde işleminde salt maddi değerlerin değil, manevi değerlerin de payı vardır. Bu nedenle kanun koyucunun hakim çoğunluğun benimsediği ortak ve tutarlı ahlaki ilkelere değer vermesi gerekmektedir. Bir yasanın ahlaka uygunluğu o dönemde toplumun genelinin benimsemiş olduğu edep ve ahlaki anlayışla ilişkilidir. Toplum tarafından benimsenmeyen kurallar reaksiyonlara yol açarak toplumsal düzenin sarsılmasına sebep olurlar.

Sonuç olarak, hukukun ahlakla olan ilişkisi inkar edilemez bir gerçektir. Ahlaki değerlere aykırı bir hukuk düşüncesi kabul edilebilir bir şey değildir. Ahlak, hukukun her bölümünde mevcuttur. Yasa koyucu tarafından konulan hukuk kurallarının referanslarını ahlaki değerler oluşturduğu gibi ahlaki normların direkt kural olarak benimsendiği birçok kanun vardır. Ahlak ve hukukun bu birlikteliği, yasa koyucu tarafından benimsenen normların toplum vicdanınca kabul görmesi ve devamlılığı açısından oldukça önemlidir. Zira ahlaktan bağımsız bir normun toplum tarafından benimsenmesi mümkün değildir.

MEKÂNI ALGILAMAK ÜZERİNE

Ressam ya da şair, dünyayla karşılaşmasından başka bir şeyi nasıl ifade edebilir ki?

Maurice Merleau Pont

Mimarlık; içerisinde bulunduğumuz mekân ve zaman ile ilişkimizi insani ölçülerle boyutlandırmada ve kendimizle bütünleştirmemizde kullanılan en temel araçtır. Juhani Pallasmaa “Tenin Gözleri” adlı eserinde mimarlığın, sınırsız mekânı ve sonsuz zamanı evcilleştirerek insan için katlanılır ve yaşanılır kıldığını söyler. Bu bağlamda zamanı ve mekânı duyularla algılamak ve duyumsamalara müsaade etmek nasıl gerçekleşir?

Bir yapının içerisinde olduğumuzu hayal edelim. Ayaklarımızın altında, zeminde; karolarla, parkelerle ya da halılarla bütünleşiriz. Etrafımızda var olan ışığı, objeleri, duvarları, pencereleri ve nesneleri gözlemliyoruz. Pencere açıksa içeriye bir rüzgâr eser ve belki hava akışının arasında kalırız. Bir titreme gelir aniden. Bizimle beraber etrafta dolaşan insanların sohbetlerine takılır kulaklarımız. Sadece onların sesi değil; kapı gıcirtısı, dışarıdan gelen trafiğin sesi, topuklu ayakkabılar... Peki yan taraftaki kafede pişen kruvasanın kokusunu duydunuz mu? Taksiminde yediğiniz tazecik, lezzetli kruvasanı hatırlatmadı mı size de. Bir de yanınızdan geçen kadının Chanel parfümü bastırmadı mı her yanı. Biraz daha yoğunlaşın, duyularınıza odaklanın. Hissettiğiniz her bir unsur sizi o mekânın içinde bir parça haline getirmiyor mu?

Bir mekânı bütüncül bir şekilde algılamamıza olanak sağlayacak birçok unsur vardır. Bu bağlamda Almanca’da “form, konfigürasyon” anlamına gelen “Gestalt Kuramı” bilişsel süreçler içerisinde özellikle “algı” ve “algısal örgütlenme” konularında yoğunlaşmış psikoloji teorisidir. 1912’de Almanya Max Wertheimer’in yazdığı bir makale ile başlamış olan bu kurama göre;

bütün, parçaların toplamından farklı bir anlam ifade eder ve birey, bütünü parçalarına ayrıştırarak değil, bütünlük içinde algılar.

Mimarlık kuramcıları bir mekânı uzunca bir süre odaklanmış gestalt, bilinçli yönelimsellik ve perspektifsel temsille değerlendirse de mimari gerçeklik, temelde özneyi mekânla sarmalayan çevrel (bütüncül) görme ile gerçekleşmelidir. Duyularınıza yoğun şekilde hitap eden kalabalık bir mekân düşünün. Odaklandığınız herhangi bir duyumsama yalnız başına ne kadar varlığını sürdürebiliyor? O mekânı tanımlarken nelere dikkat ediyorsunuz ve bunlar geçmiş deneyimlerinizi de referans alarak size nasıl dokunuyor? Bir orman ya da mimari anlamda zengin bir mekân içerisindeyken çevrel görme (gestalt) sayesinde kişi dışarıdan bol uyarı alır ve kendisini mekânla bütünleştirerek mekânın merkezine alır. Odaklanmış görme ile mekâna yaklaşan kişiler ise algılanacak nesneleri tek başına yalın bir şekilde değerlendirmek durumunda kalır. Bu bağlamda çevrel görme bizi mekânla bütünleştirirken odaklanmış görme bizi mekânın dışında bırakır.

Dahil olduğumuz mekânları zaman içerisinde bütüncül bir şekilde ele alamayışımız duyuları algılamamızla ilişkili olduğu kadar mekânların, bu duyular tarafından algılanmasına müsaade etmiyor olmasından da kaynaklanabilir. Juhani bunun sebebinin doğal ve tarihsel ortamları karşılaştırdığımızda günümüz mimari ve kentsel ortamlarının çevrel görme açısından yoksun olduğunu dile getirir.

Mekânlar ve insanlar birbirinden bağımsız düşünülemez. Anlamli mimarlık; düşüncelerin ve algıların aktarılmasına aracı olarak mekânları yansıtır. Anlamli mimarlığı çevrel bir gözlemlerle kendisine dahil edebilen insan ise mekânın yansıttığı ruhu yalnızca ödünç alabilir.

ÇOCUKLARIN UMUDUNA DAİR

Umut; insanların, yaşamlarında gerçekleşen olay ve durumlar hakkında olumlu sonuçlar çıkabileceği ihtimaline dair barındırdığı duygusal inanca denmektedir. Umut yoluyla, kişi hedeflerini belirleyip bu hedeflere ulaşmak için hareketlerine yön verir. Kişinin hedefe ulaşma isteği bir şeye arzusu olduğu anlamına gelir ve bu arzusunun gerçekleşme ihtimaline inanır.

Umut; “Erken Çocukluk Döneminde (0-6 yaş)”, daha yürümeye bile başlamadan önce sosyal öğrenmenin bir parçası olarak oluşur. Sosyal öğrenme, çocuğun çevresindekileri gözlemlemesi ve bulunduğu çevre içerisindeki deneyimleridir. Umut, çocuğun çevresi içerisindeki yaşantı veya ebeveynleriyle var olan bağıyla ilgilidir. Çocuğun ebeveynleriyle güvenli bağ kurması sağlıklı umut düzeyinin oluşumunda büyük yarar sağlar. Kurulan bu güvenli bağ çocuklara hedeflerinin peşinden gitme/güçlenme duygusu verir. Eğer aile içerisindeki bağlar güvensiz kurulmuşsa bu durum çocukta umut yıkımına yol açabilir.

Çocukların umut yıkımı, yaşamında karşılaştığı travmatik (istismar, kaza, ani ölüm vs.) deneyimler veya ebeveynlerin beklentilerinden kaynaklı da olabilmektedir.

Ebeveynlerin çocuklarından beklentileri doğdukları günden itibaren başlamaktadır. Birçok anne-babanın “Benim oğlum doktor olacak.” ya da “Benim kızım okuyup hakim olacak.” gibi ifadeleri kullandığına sıklıkla şahit olmaktayız. Ebeveynlerin kapıldığı bu beklentiler hemen hemen her ailede görülmekte ve nesiller boyunca devam edebilmektedir.

Çocuktan beklenen her şey ebeveynin bir umududur. Ancak ebeveynin umut bağladığı bu beklentiler çocuğun, yaşamında ulaşmak istediği hedefleri yansıtmayabilir. Söz konusu bu durumların çocukta beyin karmaşasına yol açması kaçınılmazdır. Her ebeveynin çocuklarına dair beklentiye kapılması normaldir. Fakat kendi hedef ve isteklerini çocuklarına dayatmaları onların gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Ebeveynler, ulaşamadıkları hedeflerini çocuklarının gerçekleştirmesini umut ederler. Böylece farkında olmadan kendi deneyimledikleri başarısızlıkları çocukları için de devam ettirmiş olurlar. Her çocuğun veya her bireyin hayatta ilgi duyduğu, hoşlandığı alanlar farklıdır. Bu sebeple ebeveynler, kendi istek ve ilgi alanlarından önce toplum içerisinde bir birey olan çocuklarının isteklerini ön planda tutmalıdırlar. Aksi takdirde, ilgi duymadığı alanlarda hedefler belirlemek çocuğun kaygı düzeyinde yükselmeye sebep olacaktır.

Çocuklar; hedeflerine dair kaygılarının önlenmesi ve hayal kurabilmeleri için, kendi yeteneklerini keşfedebilmeleri ve yaşamları boyunca belirledikleri hedeflerine yönelik umutlarını diri tutabilmeleri için, duygu ve düşüncelerini gönül rahatlığı ile çevrelerine aktarabilmeleri için ebeveynleri tarafından desteklenmelidir.

METaverse (ÖTE EVREN)

Metaverse, kelime anlamıyla öte evren anlamına gelmekte olup dijital yaşam alanı için kullanılır. Bir avatarla temsil edilen kullanıcıların; alışveriş yapabileceği, sosyalleşebileceği, çeşitli etkinliklere katılabileceği ve öğrenebileceği sanal bir dünyadır.

Kelime ilk olarak 1992’de bilim kurgu romancısı Neal Stephanson tarafından “Snow Crash” adlı romanda kendini göstermiştir. Yaklaşık 6 aydır pek çok teknoloji şirketi bu yeni vizyona odaklandı ve süreç içerisinde bir takım adımlar atıldı.

Kronolojik gelişim evrelerini inceleyecek olursak; eylül ayında konuşulmaya başlanan Metaverse kavramı için ilk atak ekim ayında Facebook’tan geldi ve tüm şirketlerini Meta çatısı altında topladıklarını açıklayarak konuya ilişkin vizyonlarını ifade ettiler.

Hemen akabindeki kasım ayında Jack Dorsey, kendi kurduğu Twitter’ın CEO’luk görevinden istifa ederek aralarında müzik servisi veren ve finans merkezli kurumlarında bulunduğu şirketleri bir çatı altında toplayarak adına Block adını verdiğini açıkladı.

Facebook’u kuranlar ‘Metaverse’in ‘Meta’sını sahiplenirken öte yandan Twitter’ı kuranlar ‘blockchain’in ‘block’unu sahiplendiler. Bunlar elbette kavramsal sahiplenmelerdir ancak basit tabirle köşe kapmalar dünya devi şirketler için fazlasıyla önemli. Açıkça görülmekte ki yakın gelecek, dijital yaşamda bu kavramlar üzerine inşa edilecektir.

Son olarak geçtiğimiz ocak ayında yarım asırlık Microsoft şirketi, kendi tarihinin en yüklü satın alması olan Activision Blizzard şirketini 69 milyar dolara satın aldı. Bu diğer bir deyişle şu demek; Microsoft şirketi, dünyadaki 215 ülkeden 135 tanesinin gayri sâfi millî hasılasından daha değerli yani, 135 ülkenin bir yıl içerisinde ürettiği kazançtan daha fazla ekonomik değere sahip olan Activision Blizzard adındaki bir oyun şirketini satın aldı.

Senelerce iş dünyası için hizmet üreten Microsoft şirketi de tarihinin en büyük yatırımını bir oyun şirketine yaptı. Bunun sebebi açıkça görülüyor ki dünyanın ve yaşamımızın giderek oyunlaşıyor oluşudur. Hayatımız, oyunların dünyasına çok yaklaşıyor ve giderek oyunlaşıyor. Şayet geleceği görmek istiyorsak oyunların dünyasına bakmalı ve odaklanmalıyız.

Roblox şirketi, çok oyunlu ve çok oyunculu teknoloji platformlarından biridir ve yakın geçmişte yayınladıkları rapor oldukça ses getirmiştir. Geçtiğimiz yılın nisan ayında 202 milyon kişi bu sitede vakit geçirmiştir. Bununla birlikte milyarın üzerinde trafiği olan oyun platformları da bulunmaktadır. Roblox şirketi, Türkiye’nin yaklaşık 2,5 katı olan insan trafiği ile hizmet vermektedir.

2021 yılında Roblox topluluğu tarafından 25 milyon sanal öge oluşturulmuştur; kostümler, aksesuarlar, oyun içinde kullanılabilecek argümanlar. Unutmayalım ki bunlar sadece ilgili platform için üretilmiştir ve 5.8 milyar kez ücretli ya da ücretsiz olarak el değiştirmiştir. Topluluktaki kullanıcılar 165 milyar kez görüşlerini güncellemişlerdir.

Tam olarak dikkatinizi çekmeye çalıştığım husus; sanal bir ülkenin var olduğu ve büyük kitlelerin bu sanal ülkenin içerisinde gerek kendi para birimleriyle gerekse de platforma has pek çok figür ile burada hatırı sayılır zamanlar geçirmesidir. Topluluk içerisinde dünyanın her ülkesinden insanların bulunuyor olması nedeniyle metaverse; gecesini, sonu ve bitişi olmayan bir ülkedir ve buradaki kullanıcı davranışları muhakkak yakından incelenmelidir.

Modanın en lüks markalarından olan Gucci, mayıs ayında Roblox platformunda sanal bir bahçe açarak sadece bu oyun platformunda

dünyamızda sadece 3400 dolar fakat büyük resmi görmek gerekirse Roblox platformu yılda 165 milyar kez avatar güncellemesi yapıp onları orada sanal aksesuarlarla süsleyen bir metaverse. Bu aksesuarlar 5.8 milyar kez el değiştirmişken akıllı marka yatırımcılarının böyle bir eylemde bulunması ve pazarlamada evren atlaması hiç garip olmasa gerek.

Metaverse ile elde edilmek istenen şey; gerçek dünya aktivite ve gereksinimlerini merkezileştiren, büyük platformların hakim olmadığı bir sanal dünyaya entegre ederek insanların benimseyebileceği yeni bir evren oluşturmaktır. Bu bağlamda VR (sanal gerçeklik) gözlükleri, kulaklıklar, bilgisayarlar, akıllı telefonlar gibi teknolojik araçları kullanarak insanların birbirleriyle iletişim kurabileceği, birlikte aktiviteler gerçekleştirebileceği, dünyanın farklı noktalarına erişebileceği ve istediği faaliyetleri yapabileceği üç boyutlu sanal ve artırılmış gerçekliğe dayalı ortamları oluşturmak hedeflenmektedir.

Bu evrenin yeni hukuk nizamları ve kanunları kendi bünyesinde barındırması gerektiği hiç şüphesiz bir gereklilikken; bağımlılık, siber zorbalık, dolandırıcılık, kimlik hırsızlığı, güvenlik, gizlilik ve fikrî mülkiyet endişeleri ise olası birkaç risklere örnektir.

30 yıl öncesinde bilgisayar çok pahalı ve ütöpik bir makine işlevi görürken bugün neredeyse internetsiz evin dahi kalmamış olması, var olan dönüşümün metaverse kavramı için de bir gün geçerli olacağını ispatlamaktadır. Bununla birlikte seyreliyor olacağımız şey ise bu trene zamanında binip binemeyeceğimiz gerçeğidir.

Susmak

~~Söz~~

SUSMAK

Susmak; bazen cevapların en güzelidir. “Söz gümüşse, sükût altındır” demiş atalarımız. Susmak; huyların, karakterin, efendiliğin bir ölçüsüdür bazen. Bazen de sessiz bir boyun eğiştir gücünün yetmediği ve tükendiğin durumlarda.

Yerine göre, sessizce akıp gitmektir. Kendini, kendine teslim etmektir, Bir insanın kendi içiyle özüne dönmesi ve sinmesidir.

Geçmişe ve geleceğe verilen en güzel cevaptır. Bulutlu ve kasvetli gönül havalarında; bedenle, ruhla, sevgiyle, sempatiyle, empatiyle, canla ve başla yoğrulmaktır.

Susmak; duygu yüklü beyni ve yüreği kendi içinde sessizliğe gömmektir edeplice! Bazen de her şeyi anlayıp hayra yormaktır kendi halinde!

**“Kelimeler kifayetsiz kalacaksa
susmalı insan, fazladan izahat
lisanen kabahattir.”**

Cemil Meriç

Susmak; bazen en büyük isyan bazen en büyük kabulleniş, bazense yorgun ve yorulmuş, yıpranmış, aşınmış bir ruhla baş başa kalabilmek için hiçbir şey söylemeden gidiştir.

Dinlemektir kendini, kendi içinde! Kendi başına, kendi sessizliğinin gölgelerinde ufku beklemek demektir. Kısacası kendini kendinde bulmaktır susmak. Kendini bilmektir.

Susmak; konuşarak anlatamayacağın binbir hezeyanı kelimelerle anlatamamaktır. Çünkü kelimeler bazen kendini anlatmaya yetmez. İçindeki binbir acıyı, binbir hatırayı ya da binbir endişeyi susarak ifade edersin. Konuşmak istesen de konuşamazsın, boğazında düğümlenir sözcükler. Kelimeler derya olsa da dindiremez susuzluğunu. Burada Cemil Meriç'i anmakta yarar var. Şöyle diyor bu konu üzerine Cemil Meriç “Kelimeler kifayetsiz kalacaksa susmalı insan, fazladan izahat lisanen kabahattir.”

SEN TAZE BİR HABER MİSİN?

Adımı sormuşlar da heyecandan unutmuşum gibi sürekli, umudu düşündüm durdum. Bir çocuğun cevabını aradığı bir soruyu elinde defter-kalem meraklı gözlerle büyüklerine sorması gibi aradım umudu. Süreç bana umudun peşinden tempolu koşmam gerektiğini fısıldadı. Sonra kendi kendime “bu soru bana soruldu, cevabını ben vermeliyim” dedim. En umutlu olduğum anı gözümde canlandırmaya çalıştım. Sevinçli bir haber aldığımda sekerek yürüdüğüm bir gün geldi aklıma. Evet, umut taze bir haber gibiydi. Haberin peşine düştüm ben de. Sokak röportajları yaptığım dönemlerde meseleleri birilerine sorup aktarmak çok kolaydı. Çünkü ben soru sorandım, sorulan değil. Cevaplamam gereken bir şey yoktu. Hâliyle zihnim de yorulmuyordu. Uygun cevabı yayınlamak bir iletişim sanatıydı. Ancak bu, topluma hizmet etmiyordu. İçerisinde ben yoktum. Duygularım, bir parçam yoktu. Devam etmeye niyet etsem de ayaklarım sürüyordu, benim için her şey bitirilmesi gereken bir iş gibiydi. Yürümüyordu. Baştan savma işlerin kaderiydi sessiz yenilgiler ve bitişler. Ben bunu yaşıyordum. Bismillah çekerek çıktığım yollardan eve skorsuz dönüyordum. Umudu bulamıyordum. Adı neydi, adresi kimdeydi ya da bu adres bende mevcut muydu? Ben hiçbir şeyin yanıtını bilmeden günlük prosedür perisi gibi yaşıyordum. Hâliyle ilham da umut da benden uzaktı. Bir gün çalıştığım gençlik merkezine gelen öğrenciye sordum umut nerede, diye. Umut en tutsak olduğum yerde dedi. Afalladım. Beklediğim yanıt bu değildi, tatmin olmadım. Kafam karıştı, devam etmek istemedim ama yine de vazgeçmedim sormaktan. Olduğum yeri gözlerimin gördüğü kadarıyla görebilirim, perspektifim yalnızca gözümün gördüğü kadardır. Eğer bunu değiştirecek gücüm yoksa ve buraya mecbur isem umut buradadır.

BEN HABER OKUMAM KI

Bütün haberlerin yerini tutacak nitelikte ve süreklilikte haber yokken anlık iletilerin, bildirimlerin ardında haber beklemek. Sabrı haberi beklerken öğrenirsin, umudu da haberin yoldayken. Neticeyi ve mutluluğu haberin gelince yaşarsın. Tezkeren gelir, okulun biter, işe girersin, bir yaşına daha girersin. Ama bütün bunlar anlık mutluluklardır. Bunu bilirsin. Seni diri tutan şey bir gün o haberin gelecek olmasıdır. Umudun boşa çıkması da o denli yıkıcıdır. Kişisel gelişim, astroloji, yaşam koçları, sağlıklı yaşam erleri, influencerlar ve spiritüalizmcilerin hepsi umut pazarlar. Çünkü umut her zaman satar. Politikada da satar, popüler kültürde de satar. Yeni bir şarkı patlar ve bahar gelir. Global dünya sana sen göremezsin çekil kenara diyerek umudunu Amazon'dan sipariş etmene yardımcı olur. Iphone 12'ler, her türlü mac ürünleri, yeni kombinler, markalar, new age kremler, renkler, dokular, yiyecekler, egzotik kültürler, mekânlar, yeni yüzler, yabancı simalar, ambalajı sağlam sığ insanlar ve daha niceleri...

Biraz yenilik, biraz da sanat tarihi. Filtreli fotoğraf, çağımızın umududur. Metaverse yeni dünyanın umududur. Yine her şeyin gözlüğü çıkarana kadar olduğunu bilmek korkunç bir realizm, belki üzücü bir patolojidir. Amerikan balonu rüyasından uyandığımızdan beri savaşlardan gözlerimizi alamıyoruz. Ortalık toz duman. Kim Kardashian ve Kanye West'ten ayrılmış, ancak Rihanna anne olacak işte. Destiny Child ayrılalı çok oldu. Britney Spears hâlâ özgür olamadı. Pop bize sattığı umuttan kendi nasiplenemedi. Bu yüzden kızgınız. İnadına sözümüz nefrete dönüştü. Düşmen gerekiyordu belki de. Daha yükseklerden en dibe. Ekonomik kriz varken saf, içi boş bir döngüden bahsedemezsin. Sürdürülebilir, bütün yatırımını tek bir ana kilitlediğin bitcoinvari yüksekte uçuşların olmamalı.

BANA UZAKTAN

SESLEN BELKİ DUYARIM

Madem neyin nasıl olması gerektiğini biraz gördük. O hâlde babaannemizin o sürekli göğsünde taşıdığı cüzdan gibi idareli kullanmamız gerekiyor içimizdeki umudu. Mesela her gün güneşin seni selamlamayacağını bilmelisin. Umut on adımda on iki adım demek değildir, sevgili okuyucu. Bu dediklerimi anlaman için sana yola çıkmayı tavsiye ediyorum. İçine doğru bir yol. O yolun pusulası da aradığın şey de sende. Küresel haberlerde bulamazsın umudu. Umarım kendinden başka bir şeyle ilgilenme kıskançlığı veren bu nadide coğrafyada sende o felsefe taşını bulabilirsin. Lafı yine çok dolandırdım. Ben de pazarlamacı değilim diyorum ama nerede... Ben umudu bir market kapısında birlikte kedi severken karşılaştığım bayanda buldum. Mülteciydi, sekiz yaşındaydı. Çat pat konuştuğum Arapçamla ona umut olmuşum. Hiç arkadaşı yokmuş buralarda. Garip olan şu ki ben de dilimi anlayan birine rastlamamıştım. O da bana umut olmuştu. Şimdilerde söz vermeden belirli günlerde birlikte kedi seviyoruz. O Türkçeyi ben de Arapçayı öğreniyorum. Muhtemelen tam olarak anlaştığımızda market kapısındaki kedimize isim vereceğiz. Kim bilir, adı Umut olur belki. belki Bayan, Emel der. Göreceğiz.

KYLE MAYNARD

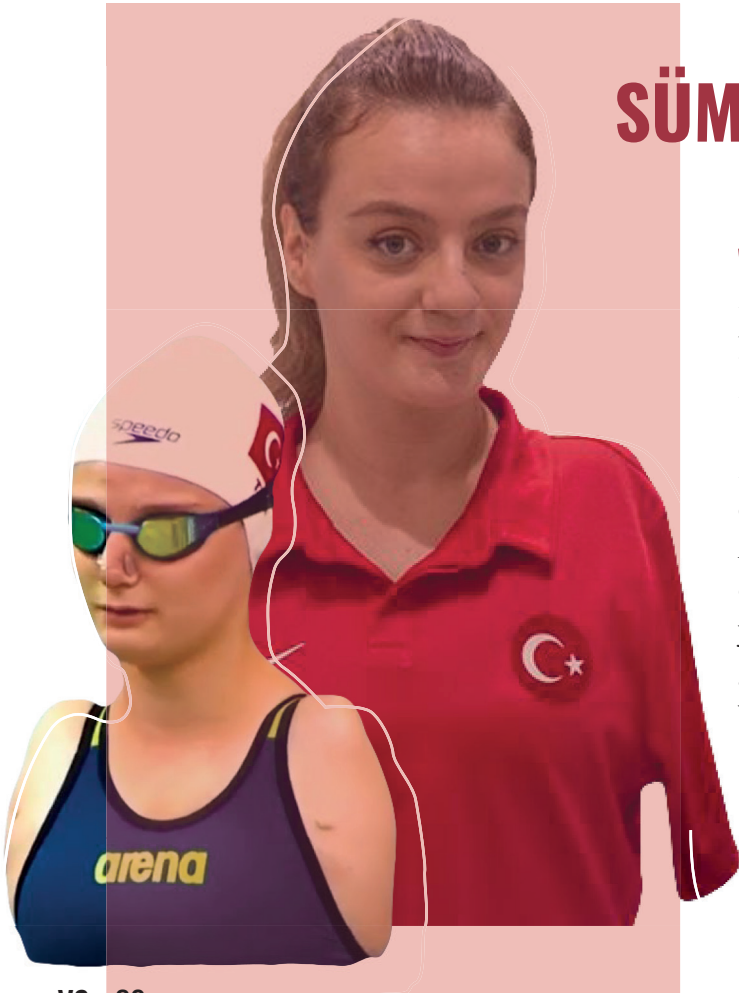
Amerikalı Kyle Maynard, çok yönlü bir kişidir. Girişimci, motivasyon konuşmacısı ve aynı zamanda da ekstrem atletidir. Konjenital amputasyon olarak bilinen; kolların dirseklere, bacaklarınsa dizlere yakın kalmasına neden olan ender bir rahatsızlıkla dünyaya geldi. Hayatını protezsiz olarak yaşamaya karar veren Kyle, bağımsız olmak konusunda çok hassas olduğunu birçok platformda dile getirdi. Genç yaştan itibaren birçok sporla içli dışlı olan Kyle, şampiyon bir güreşçi, CrossFit Sertifikalı Eğitmen ve spor salonu sahibi, Karma Dövüş Sanatları sporcusu, dünya rekoru kıran bir halterci ve yetenekli bir dağcıdır. Bunların yanında Kyle Maynard, Afrika'nın en yüksek dağı olan Kilimanjaro Dağı'na (19.340 fit) ve Arjantin'deki Aconcagua Dağı'nın zirvesine (22.838 fit) sürünerek ulaşan ilk insandır.

Hikayesini paylaşarak, insanları motive etmeye çalışan sporcu, dünyayı engelliler için daha iyi bir hale getirmeyi ve onlara ilham vermeyi kendine görev edinmiştir. Kyle bu amacını gerçekleştirmek için çeşitli ülkelere ziyaretlerde bulunup, binlerce öğrenci, sporcu ve savaş gazisi ile buluşup "No excuse" felsefesini onlarla paylaşmaktadır.

SÜMEYYE BOYACI

Sümeyye Boyacı, 2003 yılında Eskişehir'de doğdu. Doğumundan itibaren iki kolu olmayan Boyacı, aynı zamanda kalça çıkıklığı rahatsızlığı ile dünyaya geldi. Gittiği bir akvaryumda gördüğü balıkların kolları olmadan yüzebilmelerinden etkilenerek 2008 yılında yüzme sporuna adım attı ve 2013'te, antrenör Mehmet Bayrak ile çalışmaya başladı. 2008'den 2017'ye kadar birçok yarışmada dereceye sahip olan Sümeyye'nin ayrıca dünya ikinciliği bulunmakta. Altın madalyalı Paralimpik yüzücü Sümeyye Boyacı, çeşitli platformlarda motivasyon konuşmaları da yapmaktadır. "Kollarım olmayabilir ama kimsenin görmediği kanatlarım var" sözleri ile herkese ilham veren Sümeyye Boyacı 8 Mart Dünya kadınlar günü rol modelleri serisinde yer alarak kollarının olmamasının hiçbir şeye engel teşkil etmediğini tüm yaşlılarına göstermiştir.

ÜMİT BURUNLULAR

1975 tarihinde Çanakkale’de doğan Ümit Burunlular, kaporta ustası olarak çalışırken, 2004 yılında geçirdiği trafik kazası sonucu omurilik felci yüzünden tekerlekli sandalyeye mahkûm oldu. 2011 yılında arkadaşlarının desteği ile başladığı bilek güreşi sporunda 5 Türkiye, 2 Avrupa ve 5 dünya şampiyonluğu kazandı. 7 yıldır Avrupa’da ve dünyada rakip tanımayan milli sporcu Ümit Burunlular, son olarak Antalya’da düzenlenen 40’ncü Dünya Bilek Güreşi Şampiyonası’nda +75 Ağır Sıklet kategorisinde sağ ve sol kolda namağlup dünya şampiyonu oldu.

Türkiye Sakatlar Derneği Çanakkale Şube başkanı ve milli sporcu olan Ümit Burunlular kendisi gibi insanları spora başlamaları konusunda teşvik ediyor. Bilek güreşi sporunun olimpiyatlarda olamamasından yakınan milli sporcumuz “Yapmış olduğum sporun paralimpik olarak olimpiyatlarda yeri yok. Olimpiyatta eğer paralimpik olursa, Dünya Şampiyonası’nda sağ ve sol kolda kazandığımız bu madalyaları olimpiyatlarda da yarışarak ve olimpiyat şampiyonu olarak Çanakkale’ye kazandırmak istiyorum. Bu sporun gençler tarafından ilgi görmesi için bu şart.” dedi.

CHEALSE MCCLEAMER

Chealsea McCleamer, daha altı yaşındayken ailesiyle birlikte geçirdiği trafik kazası sonucu yürüme yetisini kaybetti. Erken dönemde karşılaştığı ve hayatının geri kalanına yön verecek olan bu kazaya rağmen genç yaşta başladığı sporu bırakmadı. Ailesinin de desteğiyle basketbol, tenis ve atletizme yöneldi. Daha 12 yaşındayken ABD Paralimpik Atletizm Ulusal Şampiyonasına katılmaya hak kazandı. Hatta 14 yaşında Pekin’de düzenlenen 2008 Yaz Paralimpik Oyunları’nda ABD Takımının genç üyesi oldu. Chealsea McCleamer 2010’dan 2019’a kadar birçok olimpiyat organizasyonunda madalya almaya hak kazandı. Chealse’ye neden bu sporu yaptığı sorulduğunda şöyle cevap verdi: “Yeni şeyler denemek istedim, daha önce hiç böyle bir şey görmemiştim. İlk yaptığımda kesinlikle beklediğimden daha zordu. Benim gibi hayata bir adım geride başlamış kişilerin bu sporu yapabildiğini görünce bende yapabilirim dedim ve sanırım gerçekten bunu başardım ve birilerini yendim. Yaptığım iş şimdiye kadarki en havalı şey gibi gelmişti ve hala da öyle”.

Mustafa Cemil Efe

Hattatlığa uzanan bu yolculuğa çıkmaya karar vermenize vesile olan kişi kimdir veya ilham veren olay nedir?

Çocukluğum kitapların olduğu bir odada geçti. Babam sanat ile çok ilgiliydi. Hat sanatı dendiği zaman aklıma beş altı yaşlarındayken uyuduğum odadaki kitaplar gelir. Aslında bu sorunun cevabı net olarak şu ki; beni bu hususta teşvik eden ve beni bu yola sokan kişi babamdır. Bu yolculuğa, babamın almış olduğu kitaplar vesilesiyle çıkmış olabilirim. Burada mutlaka anlatmak istediğim küçük bir anekdot var. Ben hat sanatına çok meyyal değildim. Biraz televizyonculukla ve o gibi işlerle ilgilendim. Ondan sonra babam beni, “Keşke hattat olsaydın, bir sanat ile uğraşsaydın.” diyerek bu sanata teşvik etti. Ben de “Tamam o zaman başlayayım.” dedim. Babamın isteği üzerine başlamış bulundum. Aradan üç dört ay geçtikten sonra ise hat sanatının beni yakaladığını, bu sanatın benim hayatım olacağını fark ettim. Ondan sonra da çalışmaya başladım. Hat yolculuğu serencamımda etkili olan kişi kesinlikle babamdır diyebilirim.

Bu yolculukta sizi en çok zorlayan şey ne oldu?

Hat sanatı yolculuğuna çıkmanın en yorucu ve en zor kısmı başlangıcıdır. Ben şimdi hocalık yapıyor ve talebeler yetiştiriyorum. Kendi öğrenciliğime baktığımda sorunuz üzerinden bir değerlendirme yapacak olursam bu işe başlamak çok zor derim. Özellikle hat sanatı ile irtibat kurabilmeniz, kalemle kağıtla mürekkeple hokkayla bizim sanat malzemelerinde kullandığımız ipekle bıçakla irtibat kurabilmeniz ve o entegrasyonu sağlamanız ilk üç ayda gerçekleşiyor. En zor kısmı benim kanaatime göre ilk üç aydır. Ondan sonra iş birazcık daha kolay bir şekilde ilerliyor diyebiliriz.

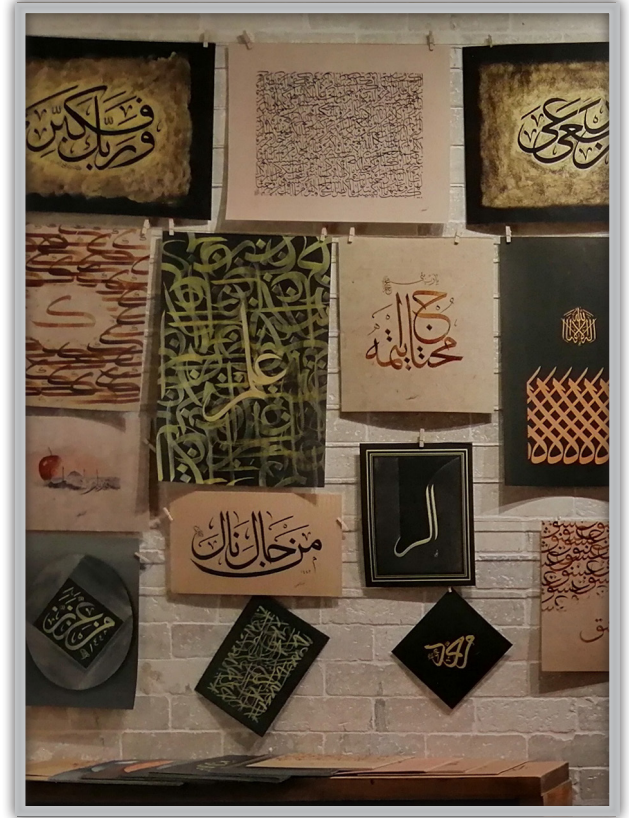
Hat sanatında öncelikli olan estetik kaygılar mıdır yoksa yazıdaki mana mıdır?

Sanat hayatımda en çok önemseydiğim ve beni en çok etkileyen kısım budur. Bu soru için teşekkür ederim. Bizim icazet diye bir sistemimiz vardır yani diploma almak. Diploma aldığımda yani sanatkâr olduğumda estetik dediğimiz, görselin insanın bedî zevkine hitap eden kısmını o kadar önemsedim ki sürekli bu önemsemeyle eser ortaya çıkarmaya çalıştım ve teşbihte hata olmaz hep duvara tosladım. Çünkü bizim uğraştığımız iş, manevî bir iş. Yani İslam ile alakalı bir sanatla meşgulüz. Hat sanatı doğrudan doğruya Kur'an-ı Kerim'e ve hadislerle hizmet eden bir sanattır. Bunu insanlara sunabilmek ve güzelliğini aksettirebilmek için en güzel şekilde yazarak yaparsınız. Ben yaşımla ilerledikten sonra şunu fark ettim ki estetik dediğimiz şey; sanat eserinde ortaya koymuş olduğunuz metnin manası ile alakalı bir husus. Yani siz Kur'an-ı Kerim'den bir ayet-i kerîmeyi ben en güzel şekilde yazacağım deseniz ve sanatkâr olarak bunu ortaya çıkartmak için elinizden gelen bütün mücadeleyi sarf etmeniz de diğer taraftan bu ayetin manasına dair hiçbir malumatınız olmazsa o zaman ortaya çıkaracağınız iş, çok ruhsuz, yavan ve sadece estetik değerleri olan bir sanat eseri olarak izleyicisine dokunmaz.

Bir eserin izleyicisine dokunabilmesinin yegâne formülü, sanatçısının yazacağı şeyin manasını kendi özüne alabilmesi ile mümkündür. Ben bunu fark ettikten sonra eserlerimde şunu yaptım; önce seçeceğim, yazacağım şey ne ise bunu benim çok iyi anlamam ve çok iyi idrak etmem daha sonra yazmam lazım diye düşündüm. Bu yolu seçtikten sonra karşıma şöyle bir manzara çıktı; bir ayeti belirleyip yazmaya adım attığımda onun kendi kendine ortaya çıkmaya başladığını fark ettim. Bu biraz iddialı olabilir. Nasıl kendi kendine ortaya çıkıyor diye düşünebilirsiniz. Tabii ki sanatçı bir şey yapıyor ama mana sizi o kadar etkiliyor ve o kadar derinden sarsıyor ki siz o ana kadar mesela 20 yıllık bir sanat hayatınız olsun bütün birikiminizi o sanat eserinde kullanmak mecburiyetinde hissediyorsunuz. Çünkü mana çok güçlü oluyor. Bu durumda sorunuzun cevabı için estetik kaygıyla sanat üretilmez, sanat sadece manaya hizmet için üretilir diyebilirim. Bu tabii sadece hüsn-i hat sanatı için geçerli olabilir, diğer sanatkârlar bu hususta ne düşünürler onu bilemiyorum ama bizim sanatımız için durum böyle.

Hattatlık yolunda ilerlemek isteyenlerde bulunması gerekenler nelerdir?

Sabır en önemli şey. Hep böyle başlarız. Liyakat, ilimle gelir. Bir insanın bir işte başarı gösterebilmesi, liyakatli olabilmesi ancak ilim sahibi olması ile mümkündür. Çok ilginçtir ki liyakatli insanlara iş vermek diye bir ifade vardır. Bir insanda liyakat olacak ki o insana iş vereceksiniz. Hat sanatına başlamak için de belli bir liyakate ihtiyacımız vardır, belli bir bilgi birikimine ihtiyacınız vardır. Şimdi maalesef günümüzde şöyle bir problemle karşı karşıyayız; her şeyden birazcık elde etme. Bir insan biraz hüsn-i hat sanatından öğreneyim, birazcık keman çalayım, azıcık piyano çalayım, seyahatlere çıkayım, kamp yapayım, aynı zamanda ebru da yapayım, aynı zamanda cilt, çini ve tezhip gibi klasik sanatlar ile de uğraşayım, resim yapayım diyebilir ancak bir insanın her şeyi bir anda başarabilmesi mümkün değildir. Sadece hat sanatını baz alacak olursak, bir öğrencinin yetişip mezun olabilmesi sadece 10 yıl sürüyor. Bu öğrencinin mezun olduktan sonra en az bir on yıl da sanatını geliştirmek için çalışması gerekiyor. Bu da toplamda yirmi yıl eder. Yirmi yıllık bir zaman dilimi içerisinde ancak öğrenebildiğiniz bir sanatın üzerine başka bir sanatı nasıl koyabilirsiniz? Bizim dinimiz de zaten bunu tavsiye ediyor. Bir şeyde çok başarılı olun, bir şeyin üzerinde çok durun ve onunla meşgul olun. Biz bu problemi yaşıyoruz. Bir öğrenci eğer hat sanatı öğrenmek istiyorsa mutlaka ben sadece hat sanatı ile meşgul olacağım demesi lazım. “Hat sanatı kuma kabul etmez” diye bir tabir vardır. Öğrenci başka bir iş ile birlikte bunu yürütemez. En büyük tavsiyem bu olur. Sabır derken aslında bunu kastetmeye çalıştım. Bunlara ek olarak öğrencinin ilim elde etmesi lazım. “Hat sanatı nedir? Hoca ile talebe arasındaki münasebet nasıl olmalıdır? Bu işler nasıl yürür?” öğrenci, bunların hepsini keşfettikten sonra ancak yazıya başlayabilir ve bu yolda ilerleyebilir diye düşünüyorum. En büyük tavsiyem bu olacak.

Zembil Sanat Atölyesi

Hat sanatının kişisel tekâmülünüze katkıları nelerdir diye sorsak ne dersiniz?

Zor soru. Hat sanatının kişisel tekâmülümüze katkısı olumlu yönde konuşulacaksa bunu bizim konuşmamız doğru olmaz bunu başkalarının söylüyor olması lazım. Eğer olumsuz yönde bir şey söyleyecek olsak bu sefer hat sanatına hakaret etmiş oluruz bu da yanlış olur. Aslında soru kendi içinde çok güzel ama bunu soru sorulan kişi cevaplayamaz. Bunu dışarıdan birinin cevaplaması lazım. Mesela en yakında aile bireyleri, talebeler bu soruyu cevaplayabilirler. Şunu söylerlerse bizim için çok büyük mutluluk olur; Mustafa Cemil Efe, hat sanatına başlamadan önce çok agresif çok problemlili çok sıkıntılı bir adamdı ancak hat sanatına başladıktan sonra duruldu, biraz daha dinginleşti biraz daha insanlarla iletişimi kuvvetlendi ya da kendi kabuğuna biraz daha çekildi ve sessizleşti bunlar bence olumlu şeyler. Dışardan bir insan bizim hakkımızda böyle cümleler kurarsa tekâmül sorusunun cevabını daha doğru vermiş olabiliriz diye düşünüyorum.

Yakın zamanda büyük bir ilgiyle takip edilen, özenle hazırlanmış hatlar kadar çerçeveleri de göz kamaştıran güzellikte olan “Cevher” serginizin ve bu sergide bulunan “Her şey akar” başlıklı eserinizin hikayesini anlatabilir misiniz?

Cevher; varlığın özündeki maya, Öz, asıl ve gerçektir. Asıl manaya yönelmek... Sanatkâr, yöneldiği mananın derinine indiğinde cevher ile karşılaşır. Cevher dediğimiz şey, varlığın özündeki maya ise aslında bir şeyin olması gerektiği gibi yapılmasını sağlayan asıl ve öz ise bizler de buraya hizmet etmek zorundayız diye düşündüm ve sergimin ismini “Cevher” olarak belirledim. Benim bütün hayatım, bundan sonraki hayatım, sanat hayatım sadece cevhere hizmet etmek üzerinden gidecek Allah izin verirse. Bu serginin içerisinde yer alan “Her şey akar” ismini vermiş olduğum çalışma ise hat sanatının bütün kaidelerini ve kurallarını içerisinde barındıran bir eser. Nasıl? Bir kere ben bu eserde yedi kat semayı simgeliyorum. Tam ortada altın ile yazılmış Muhammed (sav) ismi var. Onun etrafındaki her bir katman diğer bir katmana altın oran ile bağlı bulunuyor. Bu eser, tahminlerime göre üzerinde 300.000’den fazla altın oran barındırıyor. Üzerinde Âlak suresinin ilk iki ayeti yazılı. - Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı “âlak” dan yarattı.- İlk indirilen ayet-i kerîmeler. Bu galaksivâri döngünün temsil ettiği hadise ise şudur: Kainattaki bütün yıldızlar, galaksiler inanılmaz bir hızla sürekli dönmektedirler ve bir daha asla geçtikleri yerden tekrar geçmemektedirler. Yani kainat o kadar büyüktür. “Her şey akar”; bugüne kadar hazırladığım eserler arasında müthiş derecede özen gösterdiğim ve kıymet verdiğim, özel eserlerimden birisidir. Hem amaç olarak cevhere dokunma

ciyetiyle çok önemlidir. Bu sebeple serginin hemen başına asmıştık bu eseri. Oldukça büyük bir ilgiyle karşılandı. Ayrıca bu eseri günümüz anlayışına yönelik dijital art olarak da sergiledik. Bunda mapping teknolojisi kullanıldı. Üç katmandan oluşuyor, insan gözü algılayamaz, sadece cep telefonu ile görebileceğiniz bir teknoloji. Sinevizyon görüntüsü gibi algılanan görsele cep telefonunuzu tuttuğunuz zaman en üstte bulunan katman duvarın dışına çıkar ve bu sadece cep telefonundan görülebilir. Özellikle yan tarafa geçtiğinizde galaksivâri döngünün sanki duvarın dışında cereyan ettiğini fark edersiniz. Bu da eserin kendi içinde bir kerameti olarak bana bir his veriyor. 45 gün boyunca yaklaşık yüz bin kişi izledi bu sergiyi bu yüz bin kişinin belki en az doksan dokuz bini bu eserden etkilendiler, manasını merak ettiler, videosunu çektiler. Belki de bir sanatçı için bundan daha güzel bir şey olamaz. Bu eseri ve “Cevher” sergisinin hikayesini bu şekilde özetleyebilirim.

BANJALUKA'DA MURADIYE

Ülkemizde halk arasında oldukça popüler olan Bosna-Hersek hakkındaki bilgilerimiz genellikle sınırlı kalmıştır. Birçoğumuz Saraybosna'yı, Mostar'ı, Travnik'i biliriz ama Bosna-Hersek'deki diğer şehirlere gidenimiz, oralarda neler bulunduğu hakkında bilgi sahibi olanımız azdır. Bosna-Hersek'e gerçek anlamda ilgi duyanların Banjalukayı bilmesi icap eder. Biz de bu yazıda Banjaluka'da neler oluyor bu şehrin Boşnaklar için önemi nedir gibi soruları 4 yıl önce başlatılan Muradiye geleneği çerçevesinde açıklayacağız.

Öncelikle bilmeyenler için hatırlatmak gerekir ki Bosna-Hersek, iki entiteye bölünmüş siyasi yapıya sahiptir ve bunun %51'ini Bosna-Hersek Federasyonu %49'unu Republika Srpska (Sırp Entitesi) oluşturmaktadır. Sırp Entitesi, kendi içinde özerk bir yapıya sahiptir ve fiili başkenti Banjalukadır. Banjaluka'nın önemi de buradan gelmektedir. Bosna-Hersek'de 1992-1995 yılları arasında gerçekleşen savaş, şehirlerin homojen

nüfuslara sahip bir hale dönüşümünün yolunu açmıştır. Banjaluka; 20. yüzyılın ortalarına kadar Müslümanların çoğunlukta olduğu bir şehirken Sosyalist Yugoslavya döneminden itibaren Müslümanların nüfusu giderek azalmaya başlamıştır. 1991 yılında yapılan nüfus sayımında Müslüman Boşnaklar şehirdeki nüfusun %15'ini, Sırlar %54'ünü oluşturmuş ve kalan nüfus da diğer etnik gruplardan meydana gelmiştir. Savaşın sona 2013 yılına gelindiğinde ise Müslüman Boşnakların nüfusu %4'e gerilemiş ve bu nüfusun çoğunluğu da köylerde yaşamaya başlamıştır. Sırp nüfusu ise yüzde %90 civarına çıkmıştır. Hâl böyle iken Boşnakların bir zamanlar çoğunluğu oluşturdukları ve gerek maddi gerek manevi yapılarla kendilerine mâl ettikleri şehir bugün ayrılıkçı Sırların fiili kontrolü altındadır ve Müslüman kimliğini kaybetmiş gibidir. Ayrılıkçı dedik çünkü Bosnalı Sırlar

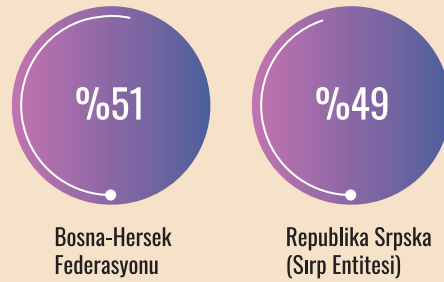
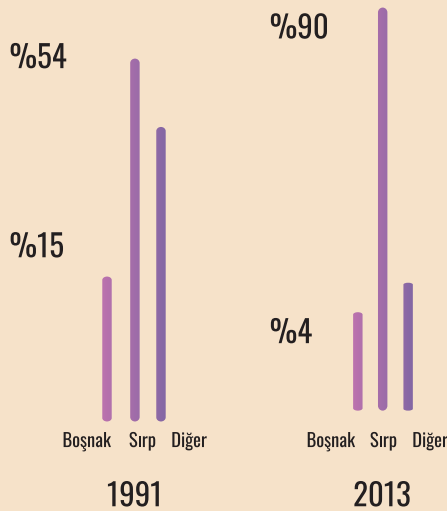
ülkeyi belli aralıklarla tehdit edip bağımsızlık ilan etmek istediklerini açıkça belirtmektedirler ve bu uğurda çeşitli girişimlerde bulunmaktan da geri durmamaktadırlar. Bosna-Hersek'in maddi ve manevi bütünlüğü göz önüne alındığında Boşnakların Banjaluka'da yapacağı her türlü girişim ayrıca önem kazanmaktadır.

Bosna-Hersek'de müftülükler ve müftüler, kanaat önderleri olarak çok önemli rol oynarlar. Bu bağlamda Sırp entitesindeki tek müftülüğün başındaki isim olan Müftü Nusret Abdibegovic, Banjaluka'nın hem siyasi, hem dini, hem de sosyolojik yönlerini dikkate alarak çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Yazımızın da başlığını teşkil eden Muradiye geleneği Abdibegovic tarafından tasarlanmış ve son dört yıldır uygulanmıştır. Bu geleneğe göre her yıl Regaib Kandilini takip eden gecede Bosna-Hersek'in dört bir yanından din adamları, kanaat önderleri, tasavvuf erbapları, dini kurumların gençlik teşkilatları ve yüzlerce gönüllü Müslüman, Banjaluka'daki Ferhadiye Camii'nde bir araya gelmektedirler. Şehirdeki Müslüman nüfusun azlığı düşünüldüğünde o gün bu camiide pek çok Müslümanın birarada bulunuyor olması Muradiye geleneğinin ciddiyetini gösterir. Bu bakımdan şehrin kaybolan Müslüman kimliğinin yeniden kazanımında Muradiye geleneği önemli bir rol oynamaktadır.

Muradiye geleneği Boşnakçada Banjalucka Muradija şeklinde adlandırılır. Muradiye kelimesi Türkçemizde; istek, gerçekleşmesi arzu

edilen şey anlamlarına gelmektedir. Bu anlamda sembolik bir isimdir çünkü Muradiye geleneğinde Boşnakların bir araya gelmesinin ötesindeki esas hedef; Banjaluka'daki Müslümanlarla dayanışma gösterilmesi ve oradaki Müslümanların milliyetçi Sırp nüfus içerisinde rahatça yaşamasının gerçekleştirilmesidir. Müslümanların azınlıkta kaldığı, şehrin dört bir yanında savaş suçluları Ratko Mladic ve Radovan Karadzic gibi kişilerin sevgiyle anıldığı, ayrılıkçı tehditlerin ulu orta savrulduğu bir şehirde Müslüman olmak nasıl bir duygu hepimiz anlayabiliriz. Bunun da ötesinde Bosna-Hersek devletinin mütemmim bir cüzü olan Banjaluka şehrinde Muradiye geleneği gibi etkinliklerle Müslümanların oradaki varlığının gösterilmesi Sırlara açık bir mesaj da göndermektedir. Muradiye gecesinde konuşma yapan Banjaluka müftüsünün duası geleneğin özünü bize söyler: "Banjaluka'da Muradiye; dua ile güçlenmeye ihtiyaç duyanlarla birlikte olma niyetimiz ve gerçek arzumuzdur. Muhtaç, tehlikede, terkedilmiş olanlar dua ile güçlenir. Dua edenler Allah'ın yardımını alarak daha bilinçli, daha sorumlu ve hak yolunda daha ısrarcı olurlar. Nitekim hadis-i şerifte belirtiliyor ki sadece dua ve sadaka insanın kaderini değiştirebilir."

Son olarak diyebiliriz ki Bosna-Hersek'in bütünlüğü ve Boşnakların vatanı oluşu, dualar ile başlatılmış günümüzde de böyle devam ettirilmeye gayret gösterilmiştir. Allah (cc) muradlarını kabul eylesin.

Mehmet Güllüoğlu

Mehmet Güllüoğlu için umut neyi ifade ediyor?

Bu dünyanın bir imtihan dünyası olduğunu ve hayatın aslında hiçbir zaman tek düze bir çizgi üzerinde gitmediğini, zor günlerin ve güzel günlerin birbirinin peşini kovaladığını biliyoruz. Zorluklar içinde kolaylıkların, kolaylıklar içinde zorlukların ya da kolaylıklar içinde de ayrı imkanların olduğuna inanıyorum. Bunu da dünyanın farklı yerlerindeki gerek çalışma hayatımda gerekse bireysel hayatımda gördüm. Birçok duygunun olduğu gibi umudun da aslında insanlara özel olduğunu, yarınla ve geleceğe dair insanın içinde gelişen bir iç çekme gibi durduğunu düşünüyorum. Umudunu kaybettiği noktada ise insanın karanlık dehlizlere düştüğüne inanırım. Hele bir de Müslüman olarak; umudun imanî bir görev olduğunu, aynı zamanda da umudun sanki inancın bir parçası olduğuna inanırım.

Şu an dünya üzerindeki 8 milyar insanın birbirinden belki neyi umduğu ve neye, ne için umut beslediğine göre ayrıldığına inanırım. Gerek Afrika'da gerek bugüne kadar çalıştığım dünyanın çeşitli yerlerinde, insanların çok zorlu hayat koşullarında yaşadığına şahit oldum. Ama insanların umudunu kaybetmediğinde mutluluğu da kaybetmediğini gördüm. Yani umudunu kaybediyorsan eğer; iyi şehirlerde ve iyi ülkelerde güzel koşullarda yaşıyor bile olsan tepe üstüne gidiyor, kendini zor koşullar altındaymış gibi hissediyorsun. Ama umudunu kaybetmediysen eğer Suriye'deki savaş ortamında da olsan yahut Afrika'da derin yoksulluğun ortasında bile bulunsan mutlu oluyorsun. O yüzden bu durumu; umut eşittir mutluluk gibi formulize edebiliriz.

Hâlihazırda sürdürmüş olduğunuz Tanzanya büyükelçiliği göreviniz var. Daha önceki çalışmalarınız sebebiyle de mazlum coğrafyalarda; Afrika'daki pek çok ülkede bulundunuz. Oralarda yaşayan halkın umut kavramına olan bakışını nasıl ifade edersiniz?

İnsan neyi umar? Daha iyisini umar. Bizim Türkiye'de hayal etmeyeceğimiz nimetler burada onların umudu. Çok sevdiğim bir karikatür vardır. Arabası olan; daha iyi arabayı hedefler, otobüsle giden; araba almayı hedefler, bisikletle giden; araba almayı hedefler, otobüsteki; bisiklettekine imrenir, ayağı olmayan bir insan ise hepsine imrenir. Bizim için Türkiye'de bir bisiklet artık insanların yüzde doksan dokuzunun ulaşabileceği bir ürün. Burada ise bir çocuğun bisikletinin olması demek, o çocuk için inanılmaz güzel bir nimet. Çünkü o çocuğun hayali bu bisiklet, onu umuyor ve onu hedefliyor. Birisi Afrika'daki bir çocuğa "Ne alayım sana?" diye sorsa o da "Bisiklet!" dese mesela bu o çocuk için çok kıymetli bir hediye olabilir. Avrupa'daki, Amerika'daki ne yazıkki Türkiye'deki varlıklı insanların artık belki de doyum noktasına geldikten sonra hayattan beklentileri değişiyor. Umudu değişiyor ya da umudu azalıyor. O yüzden umut; çok göreceli ve insandan insana değişen bir kavram aslında. Ne yazıkki buralarda insanlar maddi durumları kötüleştikçe, fakirlikleri arttıkça daha çok şey umuyorlar. Bizim için çok basit gözükən şeylerin buralarda çok büyük önemi var. Bu coğrafyalarda görev yapmanın çalışanlarına güzel bir hediyesi var; daha çok şükrediyorsunuz. Kendi evinize döndüğünüzde elektrikli düğmesine basınca elektiriğin geliyor

olması, yaşadığınız yerde bir su şebekesinin var oluşu, musluğu çevirdiğinizde suyun akıyor olması buralarda inanılmaz kıymetli bir hadise. Bu yüzden daha çok şükrediyorsunuz, daha çok kıymet veriyorsunuz, elinizde olanı etrafınızla daha çok paylaşıyorsunuz. Bu tür coğrafyalarda çalışırken diğer bir taraftan insanların zor yaşam koşullarında hayatlarını sürdürmeye çalıştığını da görüyorsunuz. Bu açıdan zor ama buralarda insanlar mutlu. Niye? Çünkü etrafıyla kıyaslıyor insan. Etrafındakileri daha fakir görünce kendisini iyi olarak konumlandırıyor, fakir ama sağlıklıyken, sağlığını iyi olarak konumlandırıyor. Herkesin varlık yarıştırdığı bir ortamda ise bu sefer başka dertler ortaya çıkıyor. Örneğin Suriye'de çetin kış koşullarının içinde, oyun oynayan mutlu çocuklar görebiliyorsunuz. Türkiye'de ise belki bizim çocuklarımız mobil oyunlardan başını kaldırmıyor, sıcak evinde, cep telefonu, tableti var, iyi bir okula gidiyor ama ona rağmen dahi mutsuz olabiliyor. Umut gibi kavramlar, iki kere ikinin dört etmediği, her zaman matematiğin çalışmadığı, daha çok insan ruhu ve psikolojisinin çalıştığı kavramlardır. Buralarda çok zorlu koşullarda yaşamını sürdüren ama çok mutlu, çok gülen yüzlerle karşılaşabiliyoruz.

AFAD başkanlığı yaptığınız dönemde bizatihi saha çalışmalarına katılıp destek sunduğunuza şahit olduk. Buralarda, ümitlerin tükendiği noktada bir umut nüvesi yakaladığınız an ya da olay oldu mu? Bizimle paylaşabilir misiniz?

Afetlerde, bizatihi arama kurtarma çalışanı arkadaşlarımızın yanındaki başkanları orada bulundum. Başkanlar sahaya inmez başkanlar enkaza girmez diye bir şey yok. Bilakis bunlardan mutlu olarak arkadaşlarımızın yanındaydım. Bir de umutlar tükendi, şimdi bir süper kahraman gelecek diye bir şey yok. Sonuçta depremin müsebbibi de biz değiliz, ne yazık ki o binaların yıkılmasına sebep olan da biz değiliz. Biz, orada bekleyen insanlara yakınlarını en kısa sürede ulaştırmaya çalışan insanlarız. Afet konusunu belki ayrıca uzun uzun konuşmak lazım fakat afet konusu aslında insanların da dahil olduğu bir süreç. Siz bugün evinizi iyi yapmazsanız yarın bir deprem olur eviniz yıkılır, bunun adına afet deriz. Halbuki öyle değil. Evi düzgün yapmayarak afeti aslında biz kendimiz getiriyoruz. Bir depremde, biz enkaz altında yaralı ya da vefat etmiş vatandaşımızı ararken, biz o kişiye ulaşınca kadar zaman durmuyordu. Yani on saat geçmiş, yirmi dört saat geçmiş, kırk saat geçmiş değil; bizim için mümkün olan en kısa sürede ulaşmak önemliydi. Çünkü enkaz yığınlarının altında çok uzun saatler geçirmesine rağmen canlı çıkabilen vatandaşlarımız oluyordu. Bizim için en ufak bir emare bile umudu devam ettiriyordu. Afet ya da kriz ortamları çok ilginçtir. Bazen bir kişi kaybolur. O kişinin ailesine cesedini vermeniz bile çok kıymetlidir. Çünkü artık bir mezarı olacaktır. Belli bir süre sonra o psikolojide bu artık kabul edilir, çalışanların hakikaten elinden geleni yaptığına şahit olunur. Hakikaten bunu samimiyetle söylüyorum, bugüne kadar hiçbir çalışmamızı aksattığımızı söyleyemem. Çalışan arkadaşlarımız ve ekipler canla başla gayret gösterdiler ve gerçekleşen sel, heyelan ve depremlerde vatandaşlarımızın %99,9 una ulaştılar ancak bazen sel ve heyelanlarda öyle

bir güçle karşılaşıyorsunuz ki kilometreler boyunca uzanan bir dere hattı; çok geniş ya da çok dar oluyor. Dolayısıyla zorlu coğrafyalar ve bulamıyorsunuz. Depremlerde ise sonuçta belli bir enkaz olduğu için böyle değil. Özellikle heyelan ve sellerde gezegen enerjisi, yağmur ve sel sizin bireysel bütün çabalarımızın üstüne çıkabiliyor. Orada mümkünse bir kişinin ailesine cesedini, cansız da olsa bedenini verebilmek dahi çok kıymetli oluyor. Biz de elimizden gelenin hepsini yapıyoruz. İnsanlar bu çabayı görüyorlar. Sonra insanlar gerisini takdir ediyor. Aradaki iletişimi de düzgün bir şekilde kurmanız gerekiyor. Bu hasta doktor ilişkisinde de böyledir. Diyelim ki bir doktor, en ileri seviyedeki kanser hastanın kendisine ve yakınlarına durumu düzgün bir şekilde anlatırsa orada umudu da iyi yönetmiş olur. Allah her türlü kapıyı açandır ama aynı zamanda fiziği, biyolojiyi, kimyayı ve tıbbı da yaratandır. Yani kendi kurallarını koymuştur. Biz mucizelere de inanırız ama onun bile bir sistematik halinde olduğunu düşünürüm ben. O yüzden bir taraftan umudu, akılla ve süreçle anlamak gerektiğini düşünürüm. Yani siz çalışmayacaksınız ama sınavdan full yapacaksınız. Bu çok umut edilir bir şey değildir. Siz çalışırsınız, hakkını verirsiniz ve sınavda da heyecanlanmadan başarıyla geçmeyi umut edersiniz. Yani böylece hem fiili duayı hem kalbî duayı yaparsınız. Fiili dua yapmadan kalbî duayla yetinmek insanın biraz da kendisini kandırması demektir diye düşünüyorum. Biz de bugüne kadarki o zorlu koşullarda hem fiili duayı yerine getirdik hem de manevî anlamdaki dil ile kalp ile duamızı yerine getirdik. Bakalım Allah bundan sonrası için ne nasip edecek.

Twitter üzerinden sizleri takip ediyoruz. Yaptığınız paylaşımlarınızdan aslında şunu fark ediyoruz; acılı olayları, sıkıntılı durumları hep ümitvar şekliyle yansıtıyorsunuz. Acaba Mehmet Güllüoğlu, karakter anlamında da bardağa dolu tarafından bakmaya eğilimli miydi? Yoksa gördüğü sıkıntılar, yaşadığı tecrübeler mi onu ümitvar hâle getirdi, biraz bahsedebilir misiniz?

Sosyal medya platformlarındaki algoritmaların insanın tanınmasına vesile olduğunu biliyorum. Ben genelde sosyal medyaya yazarken iki şeyi güdüyorum. İlk olarak; sanki kendi kendime not alıyorum; yani orada söylediklerimi önce kendime söylüyorum. İkinci olarak da özellikle genç kardeşlerimle konuşuyorum. Makamların ve mevkilerin hepsinin gelip geçeceğini, kubbede hoş kalacak sedanın bir kısmının da gülen bir sima olacağına inanıyorum.

Eğer bir yönetici ciddiyetinden ve yerine göre insanlara tavrını göstermesinden çekinmeden genel olarak güler yüzlü olursa, ekip ruhunun daha iyi oluştuğuna ve karşılıklı iletişimin daha kuvvetli geliştiğine inanıyorum. O yüzden sosyal medyada da genç kardeşlerimizle konuşurken genelde kişisel hesap olarak kullanmaya çalışıyorum. Kurumsal hesaplarda da gerek AFAD, gerek Kızılay gerekse büyükelçilikte, kurumsal ilişkiyi başka tutmayı ve kişisel ilişkiyi de başka tutmayı önemsiyorum. Günlük hayat içerisinde arkadaşlarımla konuşurken de tebessüm etmeyi ve ettirmeyi önemserim. Hayatın böyle daha güzel ve daha yaşanabilir olduğuna inanıyorum. O yüzden normal hayatta nasılsam sosyal medyada da öyle olmaya çalışıyorum. Ayrı bir kimlik sunmaya çalışmıyorum, hatta ondan korkarım.

Hocam birçok ülkeyi ziyaret ettiniz ve aslında birçok krize de şahitlik ettiniz. Bu şahitliğinizin sizdeki umut serüvenine nasıl bir etkisi oldu?

Aslında; çalıştığınız kadar daha somut umut bekliyorsunuz, bunu öğrendim. Çocukken daha çok olmayacak duaya âmin diyorduk ya da belki daha saf umutlar besliyorduk. Fakat artık şunu gördüm; fiili olarak çalışırsanız Allah da sizin dualarınızı kabul ediyor. Yani sadece dil ile söylem yeterli değil. Demek istediğim buzullar erimesin diye umut etmenin bir anlamı yok, buzulları eritmemek üzere bir çaba gösteriyorsan bu daha anlamlı. Biz Hanefi mezhebindeniz ama itikâdî

mezhebimiz de olarak da Maturidîyiz. Maturidîlikte akıl çok önemlidir. Gayba iman da akıllı kullanmak da vardır. Çünkü bu durum, sizin çalışmanızı da belirler. Burada esas olan ben bu kadarım deyip geri çekilmek değil, aklını kullanıp elinden gelenin en fazlasını yapmak ve sonrasında teslim olmaktır. O yüzden yaş geçtikçe çalışmanın önemini daha çok anladığımı ifade edebilirim, sanırım çocukken ve gençken bu daha az anlaşılıyordu.

Son olarak okuyucularımıza ne söylemek istersiniz?

Umut... Duyguları konuşmanın önemli olduğuna inanırım. O yüzden edebiyatın, bazen bir şiirin ya da bir beyitin, bir şarkının yahut çok özel kelimelerle olmasa bile dost ile yapılan iki muhabbetin yerini hiçbir şeyin alamayacağına ve bunların insan için çok özel şeyler olduğuna inanırım. İnsanı insan yapan; ailesi, arkadaşı ve dostudur. Robotlar geliyor, akıllı evler icat

ediliyor, akıllı telefonlar geliştiriliyor ama ne şiirin ne de bir dostun bunların yerini tutabileceğini düşünmüyorum. Nihayetinde; bize verilen ve eninde sonunda bitecek olan bir hayatımız var. Bizi okuyan arkadaşlarımız da hayata ve umut kavramına bu yönden bakarlarsa; hayattan keyif alarak, biraz tadını çıkararak ama ödevlerini de yaparak tamamlayabilirler diye umut ediyorum.

BİR YOLDAŞI BEKLERKEN ONA OLAN KONUŞMALAR

Her sene, sana en ihtiyaç duyduğum anda gelip beni buluyorsun ya! Nasıl teşekkür etmeliyim, gerçekten bilmiyorum desem bana inanır mısın? En yakın yoldaşım olmanın senin için ne büyük bahtiyarlık olduğunun farkında olmadığımı mı düşünüyorsun? Bunda oldukça samimi olduğumu söylesem yalan olmaz.

Ah! Senin ne kadar candan bir dost olduğunu kim bilebilir ki? Sana bir isim vermem gerekseydi “Sır” demeyi tercih ederdim çok net olarak. Sırları senden iyi kim bilebilir, kim senden daha gizemle saklayabilir, bu ağır yükün altına girerek O’na sağ salim ulaştırabilir?

Bir ay sürecek yolculuğumun her anında senin yanıdayım biliyorsun. Dikkatimi çekmedi değil; hep bir ay sürüyor yolculuğum, hep bir ay sürüyor yoldaşlığın, ne bir fazla, ne bir eksik. Tam zamanında geliyor, yine tam zamanında gidiyorsun.

Söylemeden edemeyeceğim bir şey daha var ki bu çok önemli; ancak seni beklersem yoldaşım oluyorsun dostum. Haksız mıyım? Belki de içinden en büyük kusurun beklememek diye geçiriyorsun. Söylesen illaki beklemem mi gerekiyor hep seni? Ansızın gelsen, düştüğüm dipsiz kuyuda beklerken “Hadi gidelim.” desen, “Bu yalnızlıkta nedir, neden karanlıktasın?” desen, “Bak ben geldim, arkadaşın, sırdaşın, can yoldaşın.” desen, “Sensiz olmaz.” “Asla olmaz.” desen.

Bir aylığına geliyorsun ama bazen bin aydan daha uzun kalıyor bazense gelişin ve gidişin bir gün kadar sürüyor. Anlamakta zorlanıyorum bu durumu.

Senin için on bir ayın sultanı diyor insanlar. Gerçekten öyle misin? Neden sadece on bir ayın sultanısın? Kime geldiyse onun mu sultanısın? Kime gelmediysen onun sultanı değil misin? Benim sultanım olmazsan yazık mı bana, eyvahlar mı olsun benim için?

Canım arkadaşım, can yoldaşım. Henüz gelmedin ama daha önce hep gelmiştin, yine gelirsin biliyorum. Beni almadan yanına gitmezsin, beni bırakmazsın değil mi? Sensiz geçen on bir ay ne de zordu biliyor musun? Çabuk gel ki anlatıvereyim hepsini bir çırpıda. Bana uğramadan gidişlerinden olsa gerek seni bekleyişlerim bazen çok uzun sürüyor. Seni beklemiyorum diye beni yanına almadan gidişlerin gerçekten çok acımasızca!

Dile getirmem gereken bir durum daha var sultanım. Seninle yürürken iyide, sen gittiğinde neden kötü oluyor, bir anda her şey eski haline dönüyor? Bunu da anlatmalısın bana, aslında çok şey anlatmalısın ama belki de sadece bunu anlamalıyım.

Bir döngünün mü içindesin sevgili yoldaşım? Bu soruya şaşırma lütfen çünkü aynı yerden başlayıp, aynı yerde bırakıyorsun. Tavaf ediyorsun sanki durmadan; zannediyorum O’nu!

Bekliyorum can kardeşim. Tuhaf bir hızla akıyor her şey ve işin kötü tarafı O’na doğru değil, O’ndan gayrı ne varsa onlara doğru koşuyor. Şimdi değişik bir dünya senin gelmeni bekliyor belki ya da hiç beklemiyor seni. Umarım hemen gitmezsin, bin yıl süren bir günde taşırsın bizleri yüceliğe.

UKRAYNA

RESMİ DİLLER:

Ukraynaca

YÖNETİM SİSTEMİ:

Parlamentar -Başkanlık

PARA BİRİMİ:

Grivna

HARİTA

Odessa

Ülkenin en büyük sayfiye merkezlerinden biridir.

Kiev

Ülkenin Başkentidir.

Lviv

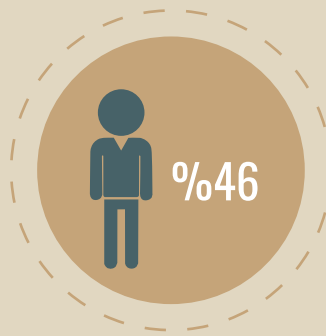
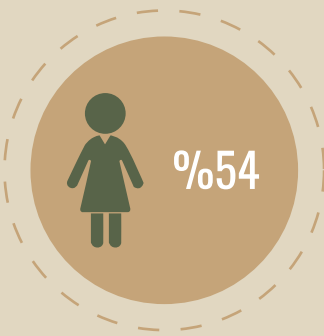
Ukrayna'nın kültür merkezlerinden biridir.

TARİHSEL GELİŞİM

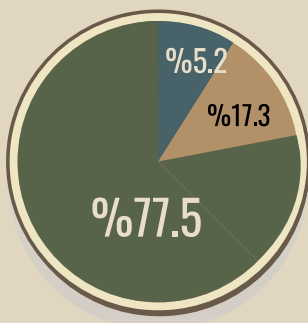

NÜFUS

- World Population Review verilerine göre Ukrayna'nın mevcut nüfusu 43.258.812'dir.
- Ukrayna nüfusu, toplam dünya nüfusunun %0,55 'ine eşittir.

ETNİK KİMLİK

— Ukraynalılar

— Ruslar

— Romanyalı, Beleruluslu, Moldovalı, Kırım Tatarı, Bulgar, Polonyalı, Ermeni vs.

KARDEŞİM
ADAMLAR SAĞLIKÇI
SONUÇTA, İÇİNDE
KÖTÜ BİŞEY OLSA
NİYE ÖNERSİNLER
DİMİ?

YOK ABİ, BEN AŞI
FALAN OLMAM!

OLUM İLK ORUCUM,
ŞİMDİ ALLAH Bİ KIYAK
YAPAR UNUTTURUR
FALAN, HAZIRLIKSIZ
YAKALANMAYALIM.

RAMAZAN GELDİ...
İNTERNET GEYİKLERİ BİRAZDAN
BAŞLAR... SAHURDA BEN,
İFTARDAN SONRA BEN, DUST Z
İÇİN İFTAR VAKTİ, NİHAT
HATİPOĞLU VE DAHA NİCESİ...
BU YIL DAYANABİLİR MİYİM
BİLMİYORUM... AKLIMA TEK BİR
YOL GELİYOR O DA BU ŞEYDEN
KURTULMAK...

NEYMİŞ EFENDİM
RAMAZAN GELİYORMUŞ,
MANEVİYATMIŞ,
İBADETMIŞ... BEN SENİN
CİĞERİNİ BİLİRİM LAN!
SEN SADECE GÜLLAÇ
YİCEN DİYE MUTLUSUN!
İTİRAF ET!!

ÜHÜÜ!
TAMAM
DOĞRU...
ÜHÜ ÜHÜÜÜ!

RAMADAN
MUBARAK

Yer Elması

Yağmurla bir meselem yok sıkboğaz etmese yalnızlığı
Sızılı ıssızlıklara kovmasa ne meselem olur ki onunla
Vestiyerde bırakmasa ümidi, asılmış bir dul kadın gibi
Hiçbir şey yaşanmamışçasına orta yerde bırakmasa insanı

Her bir damlacık ilk düşüşü hatırlattığı için mi yaralayıcı
İlk günah heyecanından bir yerinme mi var bu ıslaklıkta
Alaysı bir çileme mi bitmek bilmeyen çilemize nispetle
Eyerleme fiilinin lügatlerden kalkmasından dolayı mı

Çömezliğimiz gideceğe benzemiyor çünkü bu talimgâhta
Çekeceğimiz ceremesi çok çamur ve nefesle karılmışlığımızın
Ayrıksı bir gramerle seslenilmemizin mat bulutların ötesinden
Yabansı bir nefisle kent meydanında çarmıha çakılışımızın

Gökten üç elma düşmüş diye bitmeyecek maalesef bu masal
Çamursu yamru yumru bir yer elması bizim yazgımıza düşen

...

Dayan kitap ile

Dayan iş ile.

Tırnak ile, diş ile,

Umut ile, sevda ile, düş ile

Dayan rüsva etme beni.

Ahmed Arif